

SIA "AC Konsultācijas"

DOBELES NOVADA SOCIĀLĀ DIENESTA ĢIMENES ATBALSTA CENTRA „LEJASSTRAZDI” REORGANIZĀCIJAS PLĀNS

PLĀNA 1.REDAKCIJA

Pasūtītājs: Zemgales plānošanas reģions, Katoļu iela 2b, Jelgava, LV-3001

Izpildītājs: SIA "AC Konsultācijas", Balasta dambis 70a-1, Rīga, LV-1048

Kontaktpersonas: Projekta vadītāja Kristīne Vībane, kristine.vibane@ack.lv, t. 67873810

Projekta koordinatore Lelde Šarke, lelde.sarke@ack.lv, t. 67873810

Satura rādītājs

Saīsinājumu un galveno jēdzienu skaidrojums.....	3
Ievads.....	4
1. Reorganizācijas mērķis un pamatojums	5
2. Esošās situācijas apraksts	8
2.1. BSAC raksturojums un atrašanās vieta	8
2.2. Pakalpojumu pieejamība BSAC apkārtnē	10
2.4. BSAC sasniedzamība	15
2.5. BSAC esošie bērni un to skaita izmaiņas	16
2.6. BSAC personāls	18
2.7. BSAC ēkas infrastruktūra un piederība.....	20
2.8. Iestādes budžets	21
3. Reorganizācijas risinājumi un tiem nepieciešamais finansējums.....	23
3.1. Reorganizācijas risinājums turpmākai bērnu aprūpei	24
3.2. Atelpas brīža pakalpojuma attīstīšana esošajā ēkā	28
3.3. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamā finansējuma avoti	30
3.4. Turpmākie darbi un galvenie atskaides punkti, laika grafiks un atbildīgie.....	38
Kopsavilkums	40
Pielikumi	43

Saīsinājumu un galveno jēdzienu skaidrojums

BSAC – bērnu sociālās aprūpes centrs

ĢKC – ģimenes krīzes centrs

DI – deinstitucionalizācija

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

ES – Eiropas Savienība

SARC – Sociālās aprūpes un rehabilitācijas centrs

ETS – ES strukturālo un investīciju fondu mērķis „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2014.-2020. gadam

SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību

FT – funkcionāli traucējumi

VSAC – valsts sociālās aprūpes centrs

GRT – garīga rakstura traucējumi

ZPR – Zemgales plānošanas reģions

Deinstitucionalizācija (DI) – pakalpojumu sistēmas izveide, kas sniedz personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimeniskā vidē.¹

Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums - pamatojoties uz Kopīgajām Eiropas vadlīnijām pārejai no institūcijas uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem, ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums ir pakalpojuma forma, kas paredz bērna aprūpes organizēšanu mazās grupās veidā, kas veicina ģimenisku sajūtu, ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas (taču šī aprūpe netiek organizēta aprūpes sniedzēju dzīvesvietās, bet speciāli izveidotās grupās).²

Sabiedrībā balstīti pakalpojumi – pakalpojumi, kas personai sniedz atbalstu funkcionālo traucējumu radīto ierobežojumu pārvarēšanai, dodot iespēju dzīvot mājās, un bērnu gadījumā – augt ģimeniskā vai tai pietuvinātā vidē, ietverot preventīvos pasākumus, lai novērstu institūciju pakalpojumu nepieciešamību. Sabiedrībā balstīti pakalpojumi ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem ietver sevī arī aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē, uzturēšanos ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā vai “jauniešu mājā”.³

¹ Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam, 3.lpp.
http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf

² Common European Guidelines on the Transition from institutional to Community-based Care, 28.lpp

³ Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam, 3.lpp.
http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf

Ievads

Pamatojoties uz starp SIA "AC Konsultācijas" un Zemgales plānošanas reģiona 2016. gada 2.decembrī noslēgto Līgumu Nr. 3-41.4/65, SIA "AC Konsultācijas" veic Zemgales plānošanas reģiona bērnu aprūpes iestāžu reorganizācijas plānu izstrādi (iepirkuma ID NR. ZPR2016/8). Pakalpojuma mērķis ir izstrādāt detalizētus reorganizācijas plānus astoņām Zemgales plānošanas reģionā esošām bērnu sociālās aprūpes iestādēm. Šis reorganizācijas plāns tiek izstrādāts Dobeles novada Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta centram „Lejasstrazdi” (turpmāk tekstā – BSAC). Reorganizācijas plāna 1.redakcijas izstrāde tika veikta no 2016. gada 2.decembra līdz 3.februārim.

Reorganizācijas plāna ietvaros veikts esošās situācijas raksturojums, sniegts reorganizācijas risinājuma attiecībā uz turpmāku bērnu aprūpi raksturojums, t.sk. identificējot indikatīvo darbībām nepieciešamo finansējuma apjomu un avotus. Plāna izstrādes ietvaros ir veikts esošo BSAC ēku vispārējs tehniskais apsekojums, novērtējot ēkas stāvokli un identificējot vēlamās darbības attiecībā uz infrastruktūras atjaunošanu ēkā. Šo uzdevumu izpildē izmantotas vairākas datu ieguves metodes – dokumentu un statistikas datu analīze, divas diskusijas-plānošanas semināri ar pašvaldības un iestādes pārstāvjiem, BSAC darbinieku aptauja.

Šis reorganizācijas plāns sastāv no piecām nodaļām – reorganizācijas mērķa un pamatojuma, BSAC esošās situācijas apraksta, priekšlikumiem reorganizācijas risinājumiem, kopsavilkuma un pielikumiem.

Esošās situācijas aprakstā ietverta informācija par BSAC – tās pamatfaktiem un vēsturi, atrašanās vietu un iestādes sasniedzamību, tuvumā esošajiem pakalpojumiem, iestādē esošajiem bērniem un personālu, kā arī par BSAC ēkas infrastruktūru un budžetu.

Priekšlikumu reorganizācijas risinājumiem nodaļā ietverta informācija par BSAC un pašvaldības identificēto reorganizācijas risinājumu attiecībā uz turpmāko bērnu aprūpi, t.sk. norādot, kādā formā un kur aprūpe tiks organizēta. Nodaļā apkopoti aprēķinu rezultāti par indikatīvajām investīcijām infrastruktūras izveidei vai esošās uzlabošanai un sniegta informācija par iespējamajiem finansējuma piesaistes avotiem un to apguves nosacījumiem. Nodaļas noslēgumā pievienota informācija par nozīmīgākajām veicamajām aktivitātēm un atbildīgajiem.

1. Reorganizācijas mērķis un pamatojums

Sociālie pakalpojumi ir iekļaujošu izaugsmi veicinošs faktors, jo tajos ieguldītie līdzekļi sekmē cilvēkkapitāla attīstību, tādējādi sniedzot vidēju un ilgtermiņa atdevi kā ekonomiskā aspektā, tā individuālā un sabiedrības līmenī kopumā.⁴ Pamatnostādnes sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.-2020.gadam (turpmāk tekstā – Pamatnostādnes) aktualizē nepieciešamību mainīt līdzšinējo pieeju un izpratni par sociālajiem pakalpojumiem, lai tie būtu kā atbalsta instruments indivīdu aktivizēšanai, iekļaušanai sabiedrībā, izglītības sistēmā un darba tirgū.⁵ Lai uzlabotu ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu aprūpi, Pamatnostādnēs ir definēts rīcības virziens - veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpi ģimeniskā vidē⁶ vai tai pietuvinātā pakalpojumā⁷ un sekmēt bērnu atgriešanos ģimenē.⁸ Tieši bērna atgriešana bioloģiskajā ģimenē vai alternatīvi – augšana audžuģimenē, adoptijā vai pie aizbildņa - ir prioritāra attiecībā uz bērna vajadzībām.

Gadījumos, kad bērna atgriešana bioloģiskajā ģimenē vai alternatīvi – augšana audžuģimenē, adoptijā vai pie aizbildņa – nav iespējama, bērns tiek ievietots bērnu ilgstošas aprūpes iestādē. Taču esošais aprūpes modelis – tā tradīcijas ir sakņojušās "vecajā aprūpes sistēmā" - nereti ir attāls no tā, kāda bērnu aprūpe būtu ģimeniskai videi pietuvinātā modelī – vienkāršiem vārdiem raksturojot, kā tas būtu situācijā ģimenē. Kā norādīts Kopīgajās Eiropas vadlīnijās pārejai no institūcijas uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem ("Common European Guidelines on the Transition from institutional to Community-based Care"), bērnu aprūpes institūcijas bieži atgādina lielas, apjomīgas iestādes, kas nav bāzētas bērna vajadzībās un kas nav tuvas ģimeniskiem apstākļiem - tām ir institūcijai raksturīgas pazīmes (depersonalizācija, rutīnas stingrība, bloku veida aprūpe, socializēšanās ierobežojumi, atkarība no iestādes).⁹ Esošie bērnu aprūpes centri nereti ir veidojušies kā iestādes ar plašiem gaitenīem, daudz dzīvojamām istabām, koncentrējot lielu bērnu skaitu vienuviet. Nereti šajās iestādēs, ņemot vērā lielās telpu platības, ir reģistrēti vairāki pakalpojuma veidi (krīzes centrs, pansionāts, pirmsskolas izglītības iestāde u.c.), bērnu mājām veidojoties pakalpojumu centrā.

Tāpēc jaunajā bērnu aprūpes modelī bērnu grupas veidojamas dzīvojamās ēkās (attiecīgi dzīvokļos daudzdzīvokļu ēkā vai privātmājās), grupas veidojamas mazas – līdz astoņiem bērniem un jauniešu māju gadījumā – līdz 12 bērniem. Tāpat rekomendējams nekoncentrēt lielu skaitu bērnu grupu vienuviet, tāpēc maksimālais grupu skaits vienā ēkā būtu 1-3 grupas. Papildus, ņemot vērā to, ka nereti novērojama situācija, kad bērnu aprūpes iestādes atrodas ārpus apdzīvotu vietu centriem, kur nav

⁴ Pamatnostādnes sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.- 2020.gadam. (sk. 2016.12.2), http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/Impam_290713_sp.pdf, 4.lpp

⁵ Pamatnostādnes sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.- 2020.gadam. (sk. 2016.12.2), http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/Impam_290713_sp.pdf, 6.lpp

⁶ Ģimeniska vide - pamatojoties uz Kopīgajām Eiropas vadlīnijām pārejai no institūcijas uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem, ģimeniska vide ir īstermiņa vai ilgtermiņa aprūpes forma, kas paredz bērna augšanu ģimenē, kurā ģimenes loceklim ir piešķirtas tiesības sniegt šāda veida aprūpi un kas ir finansiāli vai citādā veidā tiek materiāli atbalstīta. (28.lpp)

⁷ Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums – pamatojoties uz Kopīgajām Eiropas vadlīnijām pārejai no institūcijas uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem, ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums ir pakalpojuma forma, kas paredz bērna aprūpes organizēšanu mazās grupās veidā, kas veicina ģimenisku sajūtu, ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas (taču šī aprūpe netiek organizēta aprūpes sniedzēju dzīvesvietās, bet speciāli izveidotās grupās). (28.lpp)

⁸ Pamatnostādnes sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.- 2020.gadam. (sk. 2016.12.2), http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/Impam_290713_sp.pdf, 47.lpp

⁹ Common European Guidelines on the Transition from institutional to Community-based Care, 26.lpp

pieejami veselības, sociālie un sadzīves pakalpojumi, jauno modeli nepieciešams veidot tādos apdzīvotu vietu centros, kur ir šie pakalpojumi.

Nepieciešamību pēc pārmaiņām bērnu aprūpē papildina pētījumā par ārpusģimenes, aprūpes un adopcijas sistēmu secinātais¹⁰, ka tikai 41% no ārpusģimenes aprūpes iestādē esošajiem bērniem jūtas pilnvērtīgi sagatavoti un ir apguvuši nepieciešamās iemaņas patstāvīgas dzīves uzsākšanai pēc iestādes atstāšanas. Tas nozīmē, ka vairāk nekā puse bērnu, kuri dzīvo ārpusģimenes aprūpes iestādē, nevērtīgi sagatavoti un nav apguvuši nepieciešamās iemaņas patstāvīgas dzīves uzsākšanai pēc iestādes atstāšanas.¹¹

Lai palīdzētu bērniem apgūt patstāvīgai dzīvei nepieciešamās iemaņas, kā arī veicinātu individuālāku pieeju, kas ir iespējami tuva vēlamajam ģimenes modelim, kādā jādzīvo bērniem ģimenēs, mazinot institūcijas sajūtu raisošus vides apstākļus, nepieciešams mainīt pastāvošo pakalpojuma formu. Viens no risinājumiem ir jau uzsāktā jauniešu māju izveide un attīstība, kur pusaudzis apgūt zināšanas un prasmes personīgā budžeta plānošanai, mājāsaimniecības vadīšanai, sevis aprūpei un citām sadzīvē nepieciešamām iemaņām, kas ir būtisks priekšnoteikums sekmīgai patstāvīgas dzīves uzsākšanai pēc iznākšanas no bērnu aprūpes iestādes.¹² Jauniešu mājas paredzētas jauniešiem vecumā no 15 gadiem. Otrs risinājums ir mazskaitlīgu bērnu grupu izveide bērniem vecumā līdz 15 gadiem (ar maksimālo bērnu skaitu vienā grupā astoņi un vienā ēkā - ne vairāk kā trīs grupām). Šis aprūpes modelis paredz iespēju veidot arī mazākas grupas - bērnu skaitu grupā, mājokļa veidu un aprūpes modeli katrai bērnu aprūpes iestādei nepieciešams izstrādāt patstāvīgi, ņemot vērā bērna vajadzības. Veidojot jaunu bērnu aprūpes modeli, ir būtiski uzsvērt, ka joprojām primāri saglabājas ģimenes nedalāmības princips.

Ņemot vērā, ka jaunajā aprūpes modelī centrālā loma ir bērnam un individuālākas pieejas radīšana, tiek plānots, ka aprūpē un rehabilitācijā iesaistītā personāla skaits iestādēs, kuras turpinās darbu, nemazināsies, jo speciālisti būs nepieciešami kvalitatīva pakalpojuma tālākai nodrošināšanai pēc pasākuma īstenošanas.¹³ Attiecībā uz jaunā pakalpojuma modeļa attīstību lielākais izaicinājums ir mainīt pašreizējo domāšanas veidu, primāri domājot par to, kā ģimenē tiktu organizēti procesi un risinātas problēmas, un mainīt pakalpojuma organizācijas veidu – sākot ar bērnu ēdināšanas organizāciju un apģērba iegādi, beidzot ar budžeta plānošanu katrai grupai un sadarbību ar citiem aprūpē iesaistītajiem speciālistiem.

Pamatojoties uz iepriekš minēto informāciju, šī reorganizācijas plāna mērķis ir sadarbībā un iestādi un pašvaldību izstrādāt bērnu ilgstošas aprūpes institūcijas reorganizācijas plānu - nosakot, vai un kā nepieciešams mainīt pakalpojumu, lai tas atbilstu ģimeniskai videi pietuvinātam pakalpojumam, vai pakalpojumu ir nepieciešams saglabāt. Plāna uzdevums ir rosināt diskusiju par jauna bērnu aprūpes modeļa izveidi, aicinot iestādei izstrādāt bērnu vajadzībām atbilstošāko organizācijas modeli, noteikt

¹⁰ Pētījums „Ārpusģimenes, aprūpes (ārpusģimenes aprūpes iestādes, audžuģimenes, aizbildnība) un adopcijas sistēmas izpēte un ieteikumi tās pilnveidošanai”, 21. un 275.lpp., http://www.bti.gov.lv/lat/arpusgimenes_aprupe/statistika_un_petijumi/?doc=1877&page

¹¹ Pamatnostādnes sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.- 2020.gadam. (sk. 2016.12.2), http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/Impam_290713_sp.pdf, 24.lpp

¹² Pamatnostādnes sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.- 2020.gadam. (sk. 2016.12.2), http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/Impam_290713_sp.pdf, 24.lpp

¹³ 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa „Paaugstināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1.pasākuma “Deinstitucionalizācija”. Sākotnējais izvērtējums, 2015, 10.lpp

nepieciešamos speciālistus un viņu slodzes u.c. informāciju, apkopot nozīmīgākos jautājumus un dilemmas, kas reorganizācijas procesā ir radušās iestādēm. Plānā veiktie indikatīvie aprēķini par nepieciešamo ieguldījumu jaunas infrastruktūras attīstībai – to salīdzinājums un finansējuma avoti kalpo kā palīglīdzeklis turpmākam darbam un lēmumu pieņemšanai attiecībā uz infrastruktūras un aprūpes modeļa izvēli.

Gadījumos, kad plānu izstrādes gaitā tiek identificēta nepieciešamība pēc aprūpes modeļa maiņas un bērnu pārvietošanas, reorganizācijas plānā tiek raksturotas pašvaldības ieceres attiecībā uz esošo ēku infrastruktūras turpmāku izmantošanu citu sabiedrībai vajadzīgu sociālo pakalpojumu attīstībai.¹⁴ Tāpēc reorganizācijas plānu izstrādes ietvaros tiek ne tikai apkopotas pašvaldību ieceres pakalpojumu attīstībā esošajā ēkā, bet arī apkopota detalizēta informācija par iestādes atrašanās vietu un sasniedzamību, tuvumā esošajiem pakalpojumiem un ēkas tehnisko stāvokli, lai palīdzētu noteikt nepieciešamos ieguldījumus esošās infrastruktūras atjaunošanā.

¹⁴ 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa „Paaugstināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1.pasākuma “Deinstitucionalizācija”. Sākotnējais izvērtējums, 2015, 10.lpp

2. Esošās situācijas apraksts

Nodaļā raksturota esošā situācija BSAC, sākot ar tā raksturojumu – īsu vēsturi, galvenajiem faktiem, atrašanās vietu, attālumu līdz dažādiem pakalpojumiem. Tālāk sniegts BSAC sasniedzamības raksturojums, kā arī informācija par BSAC esošajiem klientiem un to skaita izmaiņām pēdējo gadu laikā. Apskatīta arī informācija par BSAC personālu. Visbeidzot sniegta informācija par BSAC ēkas infrastruktūru un īpašumtiesībām, kā arī par iestādes pēdējo (2014.-2016.) gadu budžetu.

2.1. BSAC raksturojums un atrašanās vieta

Šajā nodaļā sniegts BSAC raksturojums, īsumā raksturojot tā vēsturi un sniegtos pakalpojumus, kā arī raksturojot novietojumu, to attēlojot arī grafiski.

ĢAC "Lejasstrazdi" atrodas Lejasstrazdos, Dobeles pagastā, Dobeles novadā. Lejasstrazdu ciems atrodas 8,8 km attālumā no pagasta centra Aizstrautniekiem un ir uzskatāms par lielāko pagasta apdzīvoto vietu. Tas atrodas 5,5 km attālumā no Dobeles un 33 km attālumā no tuvākās republikas nozīmes pilsētas – Jelgavas. Ciemā dzīvo 50,9% no kopējā pagasta iedzīvotāju skaita, attiecīgi, pārrēķinot no PMLP datiem, tie būtu aptuveni 423 iedzīvotāji. 24% no visiem iedzīvotājiem pēc tautības ir latvieši, pārējie cittautieši - pārsvarā krievu un baltkrievu tautības. Lejasstrazdi ir bijušās Padomju saimniecības "Dobele" centrs. Lejasstrazdos atrodas 26 daudzdzīvokļu mājas un piecas viensētas, blakus ciematam atrodas 19 cūku kūtis, 1 zirgu stallis, kalte ar palīgēkām, kas pēc saimniecības likvidācijas netiek apsaimniekotas un pamazām sagraust.¹⁵

Dobeles novada Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta centrs „Lejasstrazdi” 1995. gadā **dibināts** kā bērnu nams – patversme "Lejasstrazdi" ar Dobeles rajona padomes lēmumu. Pašreiz centra uzraudzītājs ir Dobeles novada Sociālais dienests. 2004. gadā bērnu nams – patversme ir ticis pārveidots par ģimenes atbalsta centru, izveidojot plašākus pakalpojumus, kas piemēroti ģimenēm, kas nonākušas krīzes situācijā. Tādējādi tiek sniegta ne tikai aprūpe bērniem, bet arī atbalsts vecākiem, motivējot un sagatavojot viņus tālākām rūpēm par bērniem. Viens no centra mērķiem ir attīstīt audžuģimeņu kustību, lai nākotnē samazinātu to bērnu skaitu, kam nepieciešama ārpusģimenes aprūpe institūcijā. Pārveidei ar Ministru kabineta lēmumu 2004. gadā piešķirts 142 287,79 EUR (100 000 LVL) liels budžets¹⁶.

Ģimenes atbalsta centrs šobrīd sniedz ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu ar izmitināšanu bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem (t.sk. Jauniešu māja), ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu bērniem ar mācīšanās grūtībām un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem (turpmāk tekstā – FT), kā arī "atelpas brīža" pakalpojumu.

15 Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles pagasts. <http://www.dobele.lv/lv/content/dobele-pagasts> (skatīts: 12.01.2017)

16 2004. gada 10. novembra Ministru kabineta rīkojums Nr.857. Par līdzekļu piešķiršanu ģimenes atbalsta centra "Lejasstrazdi" būvniecībai. <http://likumi.lv/ta/id/96365-par-lidzeklu-pieskirsanu-gimenes-atbalsta-centra-lejasstrazdi-buvniecibai>

Jauniešu māja izveidota 3. stāvā pēc Labklājības ministrijas (LM) projekta par Jauniešu mājas izveidi¹⁷, savukārt "atelpas brīža" pakalpojums tiek sniegts ēkas pirmajā stāvā. Centrs izīrē arī telpas semināriem, naktsmītnēm, kā arī biroja tehniku un mikroautobusu.¹⁸

BSAC novietojums	
Faktiskā adrese	„Namiņš”, Lejasstrazdi, Dobeles pagasts, Dobeles novads, LV-3722
Juridiskā adrese	E. Francmaņa iela 6, Dobeļe, Dobeles novads, LV-3701
Deklarēto iedzīvotāju skaits Dobeles pagastā	831 ¹⁹
Deklarēto iedzīvotāju skaits Dobeles novadā	21 833 ²⁰
Attālums līdz novada centram	Dobeļe - 5,5 km
Attālums līdz tuvākajai republikas nozīmes pilsētai	Jelgava – 33 km
Attālums līdz tuvākajai pilsētai, kur pieejami veselības aprūpes pakalpojumi, ar kuru tiek nodrošināta sabiedriskā transporta savienojamība	Dobeļe - 5,5 km

Tabula 1. BSAC novietojums.

Dobeles pagasts, kur atrodas BSAC, robežojas Dobeli un Bērzes, Jaunbērzes, Auru un Annenieku pagastiem, kā arī Džūkstes pagastu, kas atrodas Tukuma novadā. Lielākās apdzīvotās vietas ir Lejasstrazdi, Aizstrautnieki, Bērzbeķe un Bitenieki.²¹ Pēc PMLP datiem, deklarēto iedzīvotāju skaits Dobeles novadā, uz 01.07.2016, sasniedza 21 833, no kuriem 831 dzīvo Dobeles pagastā²². Dobeles novada platība ir 889,7 km², no kuras Dobeles pagasta platība veido 72,8 km².²³

¹⁷ Labklājības ministrija (2014). Presei. Pašvaldības var pieteikties konkursā finansējumam Jauniešu mājai. <https://www.lm.gov.lv/news/id/5352> (skatīts: 04.01.2017)

¹⁸ Dobeles novada mājas lapa (2017). Ģimenes atbalsta centrs "Lejasstrazdi" <http://www.dobeļe.lv/lv/content/gimenes-atbalsta-centrs-lejasstrazdi> (skatīts 05.01.2017)

¹⁹ PMLP (01.07.2016). Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās.

http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/iedzivotaju%20re%C4%A3istrs/0107iedzregi/ISPV_Pasvaldibas_iedzivotaju_skaits_pagasti.pdf (skatīts 03.01.2017)

²⁰ turpat

²¹ Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles pagasts. <http://www.dobeļe.lv/lv/content/dobeles-pagasts> (skatīts: 12.01.2017)

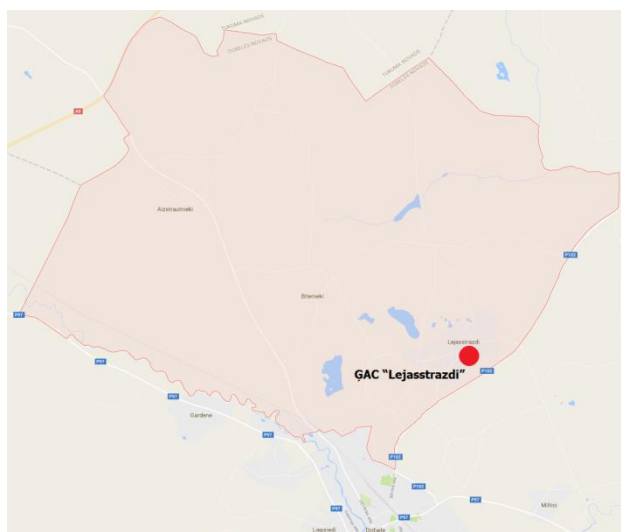
²² PMLP (01.07.2016). Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās.

http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/iedzivotaju%20re%C4%A3istrs/0107iedzregi/ISPV_Pasvaldibas_iedzivotaju_skaits_pagasti.pdf (skatīts 03.01.2017)

²³ Dobeles novada mājas lapa (2017). Pilsēta un pagasti. <http://www.dobeļe.lv/lv/content/pilseta-un-pagasti> (skatīts: 12.01.2017)

Attēls 1. BSAC novietojums Zemgales reģionā un Latvijā. (Avots: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija)²⁴

Attēls 2. BSAC novietojums Dobeles pagastā. (Avots: Google Maps)²⁵

2.2. Pakalpojumu pieejamība BSAC apkārtnē

Šajā nodaļā sniegta informācija par Lejasstrazdu apkārtnē pieejamiem pakalpojumiem, pievēršot uzmanību sociālajiem, veselības aprūpes un sadzīves pakalpojumiem, kā arī raksturojot izglītības ieguves un brīvā laika pavadīšanas iespējas teritorijā. Padziļināti, balstoties uz sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistra datiem, aplūkota sociālo pakalpojumu pieejamība, t.sk. apkārtējos novados, jo tā ir būtiska, plānojot jaunu vai esošu sociālo pakalpojumu attīstību novadā.

²⁴ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Plānošanas reģioni <http://www.varam.gov.lv/images/text/PlanRegioni.jpg> (skatīts 22.12.2016)

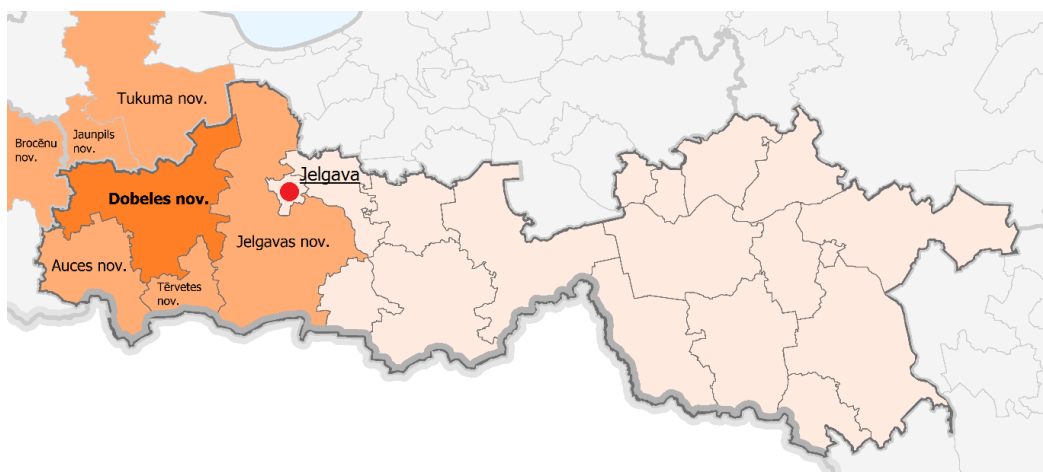
²⁵ Google Maps (2016). <https://www.google.lv/maps/> (skatīts 26.12.2016)

2.2.1. Sociālo pakalpojumu pieejamība BSAC apkārtnē

Pēc Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistra datiem uz 2017.gada sākumu, Dobeles novadā bez BSAC atrodas un **sociālos pakalpojums sniedz** Dobeles novada Sociālais dienests un Dobeles novada Sociālā dienesta Sociālo pakalpojumu centrs, VSAC:

- **Dobeles novada Sociālais dienests:**
 - Struktūrvienība Aprūpes mājās birojs (mājas aprūpe visu vecumu personām ar GRT; invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personām);
 - Grupu dzīvokli (paredzēti pilngadīgām personām ar GRT).
- **Dobeles novada Sociālā dienesta Sociālo pakalpojumu centrs:**
 - Atbalsta centrs ģimenēm (Krīzes centrs visu vecumu un dzimumu personām, kas cietušas no prettiesiskām darbībām un krīzes situācijā nonākušām personām);
 - Dienas centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem "Solis";
 - Dienas centrs pensijas vecuma cilvēkiem "Stariņš".
- **Valsts sociālās aprūpes centra "Zemgale" filiāle "Lielbērze"** (paredzēts pilngadīgām personām ar GRT).

Vērtējot sociālo pakalpojuma pieejamību apkārtējos novados, secināms, ka kaimiņu pašvaldībās ir vairāk attīstīti tādi pakalpojumi kā ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu ilgstošā aprūpe (Tukuma, Jelgavas novados un Tērvetes novadā, kurā bērnu nodaļa tiks likvidēta ar 2017.gada 31.decembri²⁶), ilgstošās aprūpes pakalpojumi pilngadīgām personām (pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti), kā arī pieejamas trīs VSAC filiāles personu ar GRT ilgstošai aprūpei. Maz attīstīts pakalpojums Dobeles novadā un tā tuvumā ir grupu dzīvokļi personām ar GRT (tikai Dobeles un Tukuma novados), nav specializētās darbnīcas personām ar GRT.

Attēls 3. Dobeles novada novietojums Zemgales un apkārtējo teritoriju kontekstā. Avots: Zemgales plānošanas reģions

²⁶ Tērvetes novada pašvaldības sniegta informācija

Tukuma novadā pieejams plašs sociālo pakalpojumu klāsts:

- Irlavas bērnunams – patversme (ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem);
- Valsts sociālās aprūpes centra "Zemgale" filiāle "Kīši" (paredzēts pilngadīgām personām ar GRT);
- Tukuma novada pašvaldības aģentūras "Tukuma novada sociālais dienests":
 - *Sociālo pakalpojumu nodaļas Aprūpes mājās dienests* (paredzēts invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personām);
 - *Sociālo pakalpojumu nodaļas Jauniešu sociālais centrs* (sociālās rehabilitācijas institūcija bērniem no riska grupas ģimenēm, vecumā no 7 līdz 18 gadiem);
 - *Sociālo pakalpojumu nodaļas Sociālo pakalpojumu centrs "Mežrozītes"* (grupu dzīvoklis pilngadīgām personām ar GRT);
 - *Sociālo pakalpojumu nodaļas Slampes un Džūkstes pagastu kopienas centrs "Rīti"* (Patversme visu vecumu krīzes situācijā nonākušām personām, Dienas aprūpes centrs pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem, personām, kas atkarīgas no psihoaktīvām vielām, invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personām un Sociālās rehabilitācijas institūcija bērniem no trūcīgām un riska ģimenēm, vecumā no 7 līdz 18 gadiem);
 - *Dienas centrs "Saime"* (dienas aprūpes centrs pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem un invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem);
 - *Dienas centrs "Saimīte"* (dienas aprūpes centrs bērniem ar invaliditāti un no riska grupas ģimenēm);
 - *Tukuma novada patversme* (patversme bezpajumtniekiem).
- SIA "Irlavas Sarkanā Krusta slimnīca" Pieaugušo ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļa (ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personām).

Jelgavas novadā sociālos pakalpojumus piedāvā:

- Jelgavas novada SARC Elejas filiāle:
 - *Pilngadīgu personu nodaļa* (ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus pilngadīgām personām, kā pensijas vecuma personām un invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem);
 - *Bērnu nodaļa un Jauniešu māja* (ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus ar izmitināšanu bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem);
 - *Krīzes centrs* (aprūpi krīzes situācijā bērniem, kuri uzturas kopā ar vecākiem, tuviniekiem vai aizbildņiem);
 - *Atelpas brīdis* (visu vecumu un dzimumu personām ar invaliditāti – fiziska rakstura traucējumiem).
- Jelgavas novada SARC Jaunsvirlaukas filiāle (ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, paredzēta pilngadīgām personām, klientu grupas - invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personas).

- VSAC "Zemgale" filiāle "Ziedkalne" (ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, paredzēta pilngadīgām personām, klientu grupa - personas ar garīga rakstura traucējumiem).

Tērvetes novadā bez sociālā dienesta sociālos pakalpojumus sniedz:

- Sociālās aprūpes centrs „Tērvete” (ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, paredzēta bērniem un pilngadīgām personām, klientu grupas - bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni, pensijas vecuma personas un invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem).

Auces novadā sociālos pakalpojumus sniedz:

- Auces novada Sociālā dienesta struktūrvienība - Sociālo pakalpojumu nodaļa (aprūpe mājās redzes invalīdiem, invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personām)
- SIA "MILUR" sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centra "Auce" (ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija personām ar GRT, invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personām).

Brocēnu novadā sociālos pakalpojumus sniedz Sociālais dienests (aprūpe mājās personām ar GRT, redzes invalīdiem, invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personām), kā arī:

- Brocēnu novada pašvaldības sociālās aprūpes centrs "Atpūtas" (ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personām)

Jaunpils novadā sociālos pakalpojumus sniedz tikai Jaunpils novada Sociālais dienests.

2.2.2. Veselības, sadzīves, izglītības un brīvā laika pavadīšanas pakalpojumu pieejamība BSAC apkārtnē

Attiecībā uz citiem pakalpojumiem Lejasstrazdos izvietoti tādi pakalpojumi kā pasta nodaļa, medpunkts, veikals, Lejasstrazdu pamatskola, bijusī kantora ēka, kuru šobrīd apsaimnieko vasarsvētku draudze. Ēdnīca un pirts ir privatizētas un netiek apsaimniekotas.²⁷

Veselības aprūpes pakalpojumi. Lejasstrazdos BSAC tuvumā pieejami ģimenes ārsta pakalpojumi trīs reizes nedēļā, kur iedzīvotājiem ir iespējams saņemt profilaktiskās potes, neatliekamo medicīnisko palīdzību, nelielas ķirurģiskas manipulācijas, masāžas un citus pakalpojumus.²⁸ Tuvākā apdzīvotā vieta BSAC, kur pieejami ambulatori veselības aprūpes pakalpojumi, ir Dobeles 5,5 km attālumā no BSAC, kur SIA "Dobeles un apkārtnes slimnīca" piedāvā gan primāro, gan sekundāro veselības aprūpi (neatliekamo medicīnisko palīdzību, speciālistu konsultācijas). Tiek piedāvāti arī fizioterapeita pakalpojumi klientu dzīvesvietās, kā arī rehabilitācijas pakalpojumi. Plašāki medicīniskie pakalpojumi pieejami Jelgavas pilsētas slimnīcā, kas atrodas 33 km attālumā.

²⁷ Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles pagasts. <http://www.dobele.lv/lv/content/dobeles-pagasts> (skatīts: 27.01.2017)

²⁸ Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles pagasts. Sociālā un veselības aprūpe. <http://www.dobele.lv/lv/content/sociala-un-veselibas-aprupe-3> (skatīts 27.01.2017)

Sadzīves pakalpojumi. Lejasstrazdos un Dobeles pagastā sadzīves pakalpojumu pieejamība ir ierobežota, pieejama pasta nodaļa un veikals, tāpēc pēc plašākiem pakalpojumiem jādodas uz netālo Dobeli. Dobelē pieejami pārtikas, sadzīves preču, apģērbi, apavu veikali, optikas u.c. veikali. Pieejami septiņi bankomāti, kā arī pakomāta-pasta stacijas pakalpojumi.²⁹

Izglītības iespējas. BSAC tuvākā izglītības iestāde atrodas turpat Lejasstrazdos – Lejasstrazdu sākumskola, kurā iespējams apgūt gan pamatzglītības pirmā posma (1.-6.klase) programmu, gan speciālo šī posma programmu bērniem ar mācīšanās traucējumiem, gan arī bērniem ar GRT. Izglītības iestādē darbojas arī pirmsskolas izglītības programma.³⁰ BSAC tuvākās citas izglītības iestādes atrodas Dobelē – tur pieejamas četras pirmsskolas izglītības iestādes (t.sk. viena speciālā pirmsskolas programma), vairākas pamatskolas, (t.sk. speciālās izglītības programmas), četras vidējās izglītības iestādes (tostarp valsts ģimnāzija un profesionālās vidējās izglītības iestāde ar dažādu kvalifikāciju iegūšanas iespējām).³¹

Brīvā laika pavadīšanas iespējas. Dobeles pagastā, kur atrodas BSAC, nav kultūras namu, taču dažādi pasākumi tiek rīkoti Lejasstrazdu sākumskolā.³² Sākumskolā pieejama sporta zāle un sporta laukums.³³ Lejasstrazdu sākumskolas skolēniem pieejami arī interešu izglītības pulciņi, tostarp kokapstrādes, literatūras, deju un dziedāšanas.³⁴ Ciemā pieejama arī bibliotēka.

Nākamā BSAC tuvākā vieta, kur pieejamas dažādas brīvā laika pavadīšanas iespējas bērniem un jauniešiem, ir Dobeles pilsēta. Tur notiek vairāk kultūras pasākumu, nekā Lejasstrazdos, tos pārsvarā plāno un organizē Dobeles kultūras nams. Dobelē pieejami dažādi interešu pulciņi, darbojas mūzikas skola, mākslas skola un sporta skola.³⁵ Darbojas deju kolektīvs, koris, amatieru teātris, vokālais ansamblis. Dobeles amatu mājā ir iespējams apskatīt dažāda veida tematiskajām izstādēm, kā arī piedalīties bezmaksas gleznošanas, tekstilmozaikas u.c. nodarbībās.³⁶ Pieejami arī vairāki sporta kompleksi. Dobeles 1. vidusskolā pieejams peldbaseins.³⁷ Pilsētā darbojas Dobeles Jaunatnes iniciatīvu un veselības centrs, kurā iespējams lietderīgi pavadīt brīvo laiku, saņemt atbalstu karjeras izvēlē un iegūt sociālas iemaņas.³⁸

Kopumā pakalpojumu pieejamība šādas apdzīvotas vietas lielumam Lejasstrazdu apkārtnē ir apmierinoša. Lejasstrazdu ciemā pieejami tikai pirmās nepieciešamības pakalpojumi – ģimenes ārsts, sākumskola (lai maziem bērniem nebūtu jāmēro tāls ceļš līdz skolai) un veikals, 5,5 km attālumā Dobelē pieejama lielākā daļa ikdienā nepieciešamo pakalpojumu.

²⁹ Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles novada objektu karte. <http://www.dobele.lv/lv/map> (skatīts 27.01.2017)

³⁰ Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles pagasts. Izglītība. <http://www.dobele.lv/lv/content/izglitiba-2> (skatīts 27.01.2017)

³¹ Dobeles novada izglītības pārvalde (2016). Izglītības iestādes. <http://www.dobelesizglitiba.lv/lv/izgliitibas-iestaaides-26109/profesaanaalas-ievirzes-un-intereshu-izgliitiba-28303> (skatīts 26.01.2017)

³² Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles pagasts. Kultūra. <http://www.dobele.lv/lv/content/kultura-3> (skatīts 27.01.2017)

³³ Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles pagasts. Sports. <http://www.dobele.lv/lv/content/sports-2> (skatīts 27.01.2017)

³⁴ Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles pagasts. Izglītība. <http://www.dobele.lv/lv/content/izglitiba-2> (skatīts 27.01.2017)

³⁵ Dobeles novada izglītības pārvalde (2016). Izglītības iestādes. <http://www.dobelesizglitiba.lv/lv/izgliitibas-iestaaides-26109/profesaanaalas-ievirzes-un-intereshu-izgliitiba-28303> (skatīts 26.01.2017)

³⁶ Dobeles pilsētas kultūras nams (2017). Kolektīvi. <http://www.kulturadobele.lv/index.php?p=9327&lang=1057> (skatīts 27.01.2017)

³⁷ Dobeles novada mājas lapa (2017). Dobeles novada objektu karte. <http://www.dobele.lv/lv/map> (skatīts 27.01.2017)

³⁸ Dobeles novada izglītības pārvalde (2016). Izglītības iestādes. <http://www.dobelesizglitiba.lv/lv/izgliitibas-iestaaides-26109> (skatīts 26.01.2017)

2.4. BSAC sasniedzamība

Šajā nodaļā raksturota BSAC sasniedzamība, sniedzot informāciju par autoceļiem, pa kuriem iespējams nonākt BSAC, stāvokli un raksturojot BSAC pieejamību ar sabiedrisko transportu, tai skaitā sniedzot informāciju par pieejamā sabiedriskā transporta maršrutiem.

Ceļu infrastruktūra

ĢAC "Lejasstrazdi" tuvākais reģionālais autoceļš P102 (Dobele—Jaunbērze) atrodas nepilnu divu kilometru attālumā no iestādes. No tā divi autoceļi novirzīti uz Lejasstrazdiem – viens no Dobeles puses (asfaltēts un ir labā tehniskā stāvoklī), otrs - no Jaunbērzes puses (grants ceļš). Tālāk reģionālais autoceļš P102 pāriet autoceļā P97 (Jelgava—Dobele—Annenieki), kurš nodrošina sasaisti ar Dobeli un autoceļā P98 (Jelgava (Tušķi)—Tukums), kurš nodrošina sasaisti ar Jaunbērzi un valsts galvenās nozīmes autoceļu A9 (Rīga-Skulte—Liepāja).³⁹

Kopumā ĢAC "Lejasstrazdi" pieejamība no autoceļu infrastruktūras viedokļa ir vērtējama kā laba, galvenokārt nelielā attāluma līdz reģionālas nozīmes attīstības centram – Dobelei dēļ, kā arī autoceļa seguma dēļ, jo galvenais no diviem ciemam pievedošajiem ceļiem ir labā tehniskā stāvoklī.

Pieejamība ar sabiedrisko transportu

BSAC tuvākā sabiedriskā transporta pietura "Lejasstrazdi" atrodas aptuveni 350 m attālumā. SIA "Dobeles autobusu parks" pašreiz ir vienīgais pārvadātājs, kurš nodrošina pasažieru pārvadājumus no pieturas "Lejasstrazdi". Tas nodrošina šādus reisu: Dobele-Jaunbērze, Dobele-Lejasstrazdi, Dobele-Apšupe. Reisi, kas savieno BSAC ar Dobeli, tiek nodrošināti lielākoties tikai darba dienās. Darba dienu rītos laika posmā no 7:13 līdz 8:43 iespējams nokļūt līdz Dobelei. Arī pēcpusdienā kursē starppilsētu autobusu reisi, kuri nodrošina sasaisti ar Dobeli un Lejasstrazdiem. Vienīgais laika posms darbadienās, kad netiek nodrošināts neviens reiss, kas nodrošinātu sasaisti ar Dobeli, ir starp plkst. 8:43 un plkst. 13:58. No BSAC līdz Dobelei ceļā pavadītais laiks, braucot ar autobusu, ir nepilnas desmit minūtes. Sestdienās un svētdienās pieejams mazāks reisu skaits. Sestdienās tiek nodrošināti divi maršrutu reisi, kas savieno Lejasstrazdus ar Dobeli. Maršrutā Lejasstrazdi-Dobele autobuss no pieturas "Lejasstrazdi" virzienā uz Dobeli atiet pulksten 7:45. Maršrutā Dobele-Bērze-Jaunbērze-Dobele autobuss pieturā "Lejasstrazdi" pietur divas reizes, virzienā no Dobeles uz Bēri pulksten 18:09 un virzienā no Jaunbērzes uz Dobeli pulksten 18:50. Svētdienās netiek nodrošināts neviens reiss, kas apgrūtinātu iedzīvotāju nokļūšana novada centrā.⁴⁰

Plašāks sabiedriskā transporta piedāvājums pieejams no Dobeles. No turienes iespējams nokļūt līdz tuvākajai republikas nozīmes pilsētai – Jelgavai, kā arī līdz galvaspilsētai Rīgai. Uz abām pilsētām pieejams reisu pārklājums visas dienas garumā. Savukārt ar vilcienu no Dobeles nokļūt Rīgā iespējams

³⁹ Pēc Latvijas Valsts ceļi datiem. <http://lvceļi.lv/informacija-un-dati/#celu-klasifikacija> (skatīts 18.12.2016)

⁴⁰ Pēc Autotransporta direkcijas sniegtajiem datiem un 1188.lv Starppilsētu autobusu saraksta. <http://www.1188.lv/satiksmes/starppilsetu-autobusi> (skatīts 17.12.2016)

sešas reizes nedēļā – darba dienu rītos un svētdienas vakarā. No Rīgas uz Dobeli ar vilcienu iespējams nokļūt darba dienu vakaros, savukārt uz Liepāju vilciens kursē piektdienu vakaros.⁴¹

Kopumā sabiedriskā transporta pieejamība BSAC apkārtnē ir raksturojama kā drīzāk apmierinoša, jo maz tiek nodrošināti reisi nedēļas nogalēs – īpaši svētdienā, un darbadienu vidū - laika posmā no plkst. 8:43 līdz 13:58. Lai novērtētu to pietiekamību / nepietiekamību, situācija būtu jāpēta padziļināti, nosakot pieprasījuma pēc pakalpojuma apjomu.

2.5. BSAC esošie bērni un to skaita izmaiņas

Šajā nodaļā raksturoti BSAC esošie bērni pēc to dzimuma, vecuma, tautības, reliģiskās piederības. Nodaļā sniegta informācija par bērnu izglītību, uzturēšanās ilgumu BSAC, deklarēto adresi, dzīvi pirms nonākšanas BSAC, sociālajām saitēm ar ģimeni. Sniegta informācija arī par bērnu skaita BSAC izmaiņām pēdējo gadu (2014.-2016.) laikā, kā arī izstāšanās iemesliem.

BSAC uz 2016. gada 6. decembri ir 19 bērni – sešas meitenes un 13 zēni, no kuriem 16 ir latviešu tautības, divi ir krievu tautības un viens bērns ir romu tautības. Bērni ir vecumā no septiņiem līdz 17 gadiem. Visvairāk bērnu ir vecumā 12-17 gadi – tie ir 15. Diviem bērniem ir reliģiskā piederība, turpretim pārējiem 16 bērniem reliģiskās piederības nav.

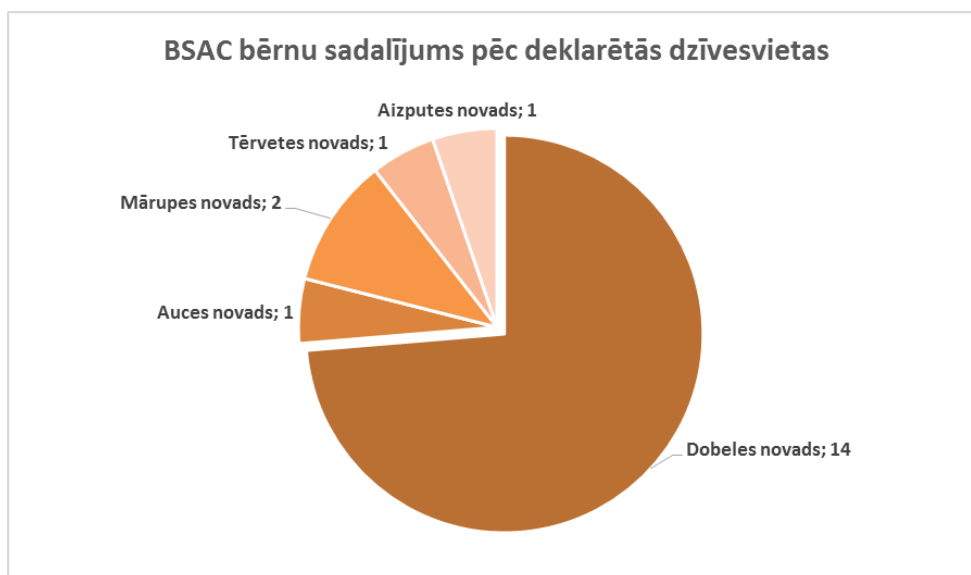
Bērnu skaits		
Dzimums		
	Sieviete	6
	Vīrietis	13
Vecums		
	0-11 mēneši	-
	1-3 gadi	-
	4-6 gadi	-
	7-11 gadi	4
	12-17 gadi	15
Tautība		
	Latviešu tautība	14
	Krievu tautība	2
	Romu tautība	1
Izglītība		
	Vispārējās izglītības programma	10
	t.sk. apgūst profesiju	4
	Speciālās izglītības programma	9
Bērnu uzturēšanās ilgums BSAC		
	līdz 3 mēnešiem	-
	3 -11 mēneši	3
	1-2 gadi	11
	3-5 gadi	2
	5 gadi un vairāk	3
Invaliditāte		
	Ir	2

⁴¹ Pasažieru vilciens (2017). Maršruta meklētājs. www.pv.lv (skatīts 27.01.2017.)

	Bērnu skaits
Nav	17
Kopā	19

Tabula 2. BSAC bērnus raksturojošie rādītāji.

Pašvaldības, kurās ir deklarēti BSAC esošie bērni, ir Dobeles novads, Aizputes novads, Tērvetes novads, Mārupes novads un Auces novads.

Attēls 4. BSAC bērnu sadalījums pēc deklarētās dzīvesvietas.

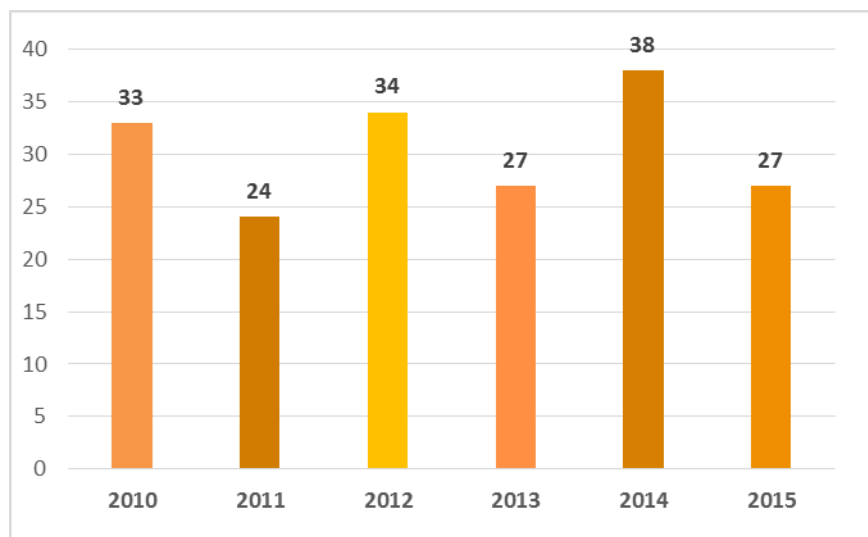
Pirms nonākšanas BSAC visi bērni ir dzīvojuši bioloģiskajā ģimenē. Astoņi bērni pēc izņemšanas no bioloģiskās ģimenes ir dzīvojuši audžuģimenē un trīs - aizbildnībā, kas vēlāk no viņu aprūpes atteikušies. Divi bērni uz BSAC ir pārcelti no citas aprūpes iestādes. Galvenie iemesli bērnu nonākšanai BSAC ir vardarbība pret bērnu vai pret bērna tuvinieku, bērna pamešana novārtā, alkohola pārmērīga lietošana bērna ģimenē, arī vecāka veselības dēļ (t.sk. invaliditātes), kas ir ierobežojusi vecāku iespējas par bērnu parūpēties. Diviem bērniem vecāki ir miruši.

Uz 2016. gada 6. decembri visi BSAC bērni centrā uzturas ilgāk par trim mēnešiem – trīs bērni dzīvo centrā mazāk kā gadu, 11 bērni līdz diviem gadiem un ilgāk kā trīs gadus centrā dzīvo pieci bērni. Bērni, kas dzīvo ilgāk par pieciem gadiem ĢAC "Lejasstrazdi" lielākoties ir pusaudži. No 19 bērniem 18 bērniem ir ģimenes locekļi vai citi radnieki, tomēr abpusējs kontakts ar vecākiem ir tikai astoņiem bērniem. Pārējos gadījumos kontakts ar vecākiem ir vienpusējs, no bērna puses, vai kontakta nav nemaz, kas samazina iespēju atgriezties ģimenē pie bioloģiskajiem vecākiem. Ar brāļiem un māsām, ja tādi ir, kontakts lielākoties ir ciešs, abpusējs, turklāt nereti vairāki vienu vecāku bērni uzturas BSAC, kas bērniem dod iespēju augt kopā. Ir bērni, kuriem ir kontakts arī ar citiem radniekiem, piemēram, vecvecākiem vai tantēm un tēvočiem.

Deviņi no 19 bērniem apgūst speciālo izglītības programmu t.sk diviem ir piešķirta invaliditāte. Desmit bērni apgūst vispārējās izglītības programmu, t.sk. četri iegūst arī profesiju.

Bērnu skaita izmaiņas BSAC

Pēdējo trīs gadu laikā centrā uz ilgstošās sociālās aprūpes pakalpojumu uzņemti vidēji 11 bērni gadā, bet izstājušies – vidēji 14 bērni gadā. Galvenie izstāšanās iemesli ir atgriešanās bioloģiskajā ģimenē, nonācšana aizbildnībā vai patstāvīgas dzīves uzsākšana. Pēc Dobeles novada pašvaldības 2015. gada publiskā pārskata datiem, BSAC kopumā gadā apkalpotais bērnu skaits ir svārstīgs (skatīt 5. attēlu).

Attēls 5. BSAC kopējā gada bērnu skaita izmaiņas 2010.-2015. gadā. Avots: Dobeles novada pašvaldības 2015. gada publiskais pārskats.

Visvairāk bērnu (38) BSAC kopumā bijis 2014. gadā, bet vismazāk (24) – 2011. gadā. Vidēji gadā BSAC aprūpē 30,5 bērnus gadā. Savukārt vidējais bērnu uzturēšanās ilgums BSAC ir 2,5 gadi.

2.6. BSAC personāls

Šajā nodaļā raksturots BSAC personāls, sniedzot informāciju par darbinieku dzimumu, vecuma un dzīvesvietas rādītājiem, par darba stāžu un profesijām - amatiem BSAC, kā arī izglītību. Nodaļā izklāstīti darbinieku tālākās nodarbinātības plāni – lai noskaidrotu gatavību strādāt ar dažādām mērķa grupām sociālo pakalpojumu sniegšanā iestādes reorganizācijas gadījumā. Kā informācijas avots izmantota iestādes sniegtā informācija un veiktās darbinieku aptaujas rezultāti.

BSAC uz 2016. gada 6.decembri kopskaitā **strādā 18 darbinieki**, no kuriem aprūpē un rehabilitācijā iesaistītais personāls ir 11 (kas veido 61% no darbinieku kopskaita), saimnieciski tehniskais personāls ir 6 (kas veido 33% no darbinieku kopskaita) un 1 vadītājs (6%). Iestādes – struktūrvienības vadītāja ir Solvita Eihe.

Kopējais bērnu skaits BSAC ir 19 bērni (uz 2016. gada 6. decembri). Tātad vidēji uz bērnu iestādē ir 0,95 darbinieki, no kuriem **aprūpē un rehabilitācijā iesaistītie darbinieki uz vienu bērnu ir 0,58**. Salīdzinot ar vidējo rādītāju starp visām astoņām ZPR esošajām bērnu aprūpes iestādēm (t.sk. SOS un "Centrs Elizabete"), secināms, ka BSAC gadījumā darbinieku skaits vidēji uz vienu bērnu (0,95) ir līdzīgs ZPR

vidējam rādītājam 0,99. Arī aprūpē un rehabilitācijā iesaistīto darbinieku skaits uz vienu bērnu BSAC gadījumā (0,58) ir līdzvērtīgs ZPR vidējam rādītājam (0,67).

	Iestāde 1	BSAC	Iestāde 2	Iestāde 3	Iestāde 4	Iestāde 5	Iestāde 6	Iestāde 7	ZPR vid.
Darbinieku skaits uz vienu bērnu	0,92	0,95	1,26	1,05	0,60	0,81	1,72	0,63	0,99
Aprūpes darbinieku skaits uz vienu bērnu	0,65	0,58	0,95	0,57	0,47	0,44	1,17	0,51	0,67

Tabula 3. Darbinieku skaits uz vienu bērnu ZPR esošajās iestādēs (pēc reģistrētā bērnu skaita)

Turpinājumā īsumā raksturota darbinieku izglītība, dzīvesvieta, darba stāžs u.c. raksturojoši rādītāji, balstoties uz veiktās aptaujas rezultātiem. Aptaujā kopskaitā piedalījās visi **18 iestādē esošie darbinieki** (pilnu aptaujas rezultātu analīzi skatīt 1.pielikumā):

- No iestādē esošajiem darbiniekiem 16 ir sievietes un divi – vīrieši. Līdzīgi kā citās ZPR bērnu aprūpes iestādēs, vīrieši šajā jomā ir nodarbināti skaitliski mazāk nekā sievietes. BSAC tie ir vidēji 11%, kamēr ZPR esošajās astoņās bērnu aprūpes iestādēs vīriešu īpatsvars veido 14%. Tas iezīmē kopumā valstī novērojamo problēmu, ka vīriešu šajā nodarbinātības jomā trūkst, kas savukārt ir būtiski, lai bērnu aprūpes modeli veidotu iespējami tuvāku tam, kāds tas būtu ģimenē - kur aprūpi sniedz gan māte, gan tēvs.
- Darbinieki ir vecumā no 25 līdz 65 gadiem, darbinieku vidējais vecums ir 47,2 gadi, kas ir nedaudz augstāks rādītājs, salīdzinot ar ZPR vidējo rādītāju – 46,3 gadi.
- Pēc deklarētās dzīvesvietas lielākā daļa iestādes darbinieku dzīvo Dobeles novadā (15 darb.), viens dzīvo Jelgavas novadā, viens Brocēnu novadā un viens Jūrmalā. Lielākajā daļā gadījumu darbinieku deklarētā dzīvesvieta sakrīt ar faktisko dzīvesvietu. Līdz ar to secināms, ka lielai daļai darbinieku ikdienā veicamais attālums uz darbu ir salīdzinoši neliels vai vidējs – piecu darbinieku gadījumā ikdienā mērojamais attālums līdz darbavietai ir līdz 3 km, 11 darbinieku ikdienā mērojamais attālums līdz darbavietai ir līdz 15 km un tikai divu darbinieku gadījumā ikdienā mērojamais attālums līdz darbavietai ir lielāks.
- Pēc amata – profesijas, visvairāk iestādē ir sociālo aprūpētāju (4) un aprūpētāju (3). Papildus iestādē bez norādītajām profesijām un iestādes vadītāja pārstāvēti divi pavāri, viens saimniecības vadītājs – automobiļa vadītājs, psihologs, medicīnas māsa, sociālais darbinieks, aukle, mantzine-apkopēja, saimniecības māsa.
- Sešu darbinieku gadījumā norādītais darba stāžs BSAC ir 1-5 gadi, 5-10 gadus iestādē nodarbināti pieci darbinieki, savukārt septiņi darbinieki BSAC strādā vismaz desmit gadus. Kopējā darba pieredze ar bērniem BSAC darbiniekiem vidēji ir lielāka, tātad daļai darbinieku šī nav pirmā pieredze darbā ar bērniem.
- Divpadsmit iestādes darbiniekiem darbs iestādē ir vienīgā darbavieta – pilna laika slodze. Seši darbinieki darbu iestādē apvieno ar darbu citviet, trīs no tiem darbs BSAC ir viņu pamata darbavieta un trīs darbiniekiem darbs BSAC ir papildus darbavieta. Vērtējot pēc tā, cik darbiniekiem BSAC ir vienīgā darbavieta, Lejasstrazdu gadījumā iestādes darbinieki biežāk nekā

vidēji ZPR apvieno darbu iestādē ar darbu citviet (salīdzinoši BSAC gadījumā tie ir 33% darbinieki, vidēji ZPR gadījumā – 20%).

- Pēc iegūtās izglītības, desmit BSAC darbinieki ir ieguvuši augstāko izglītību (aprūpē nodarbinātie darbinieki un vadītāja). Četri darbinieki, kuri strādā BSAC kā saimnieciski-tehniskais personāls, ieguvuši atbilstošu vidējo profesionālo izglītību. Vispārējo vidējo izglītību kā augstāko iegūto izglītības līmeni norādījuši četri darbinieki, tostarp divi aprūpē iesaistītie darbinieki (aprūpētāji). Visiem iestādē strādājošajiem sociālajiem aprūpētājiem ir iegūta vismaz 1.līmeņa augstākā izglītība. Salīdzinot darbinieku ar augstāko izglītību īpatsvaru BSAC ar ZPR vidējo rādītāju, secināms, ka abos gadījumos rādītāji ir līdzvērtīgi (attiecīgi 78% un 76%).
- No 18 aptaujātajiem darbiniekiem 14 darbinieki izgājuši kvalifikāciju paaugstinošus kursus un apmācības, kas ir nedaudz augstāks rādītājs (78%) nekā vidēji ZPR (76%). No 11 aptaujātajiem bērnu aprūpē iesaistītajiem darbiniekiem astoņi ir norādījuši, ka viņiem ir izietas profesionālo pilnveidi vai kvalifikāciju paaugstinošas apmācības (73%), kas ir nedaudz zemāks rādītājs par ZPR vidējo (81%).

Ņemot vērā, ka iestādē ir plānota bērnu aprūpes modeļa pārplānošana un novadā, iespējams, arī jaunu sociālo pakalpojumu attīstība, kā rezultātā var mainīties pieprasījums pēc speciālistiem dažādās profesiju grupās dažādu pakalpojumu sniegšanā, **aptaujā tika pētīta darbinieku gatavība strādāt ar citām mērķa grupām.**

- Ar ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem vēlētos strādāt visi 18 aptaujātie iestādes darbinieki. Aprūpē un rehabilitācijā strādājošie - vēlētos visi desmit.
- Ar bērniem ar funkcionāliem traucējumiem strādāt vēlētos 16 iestādes darbinieki, viens nevēlētos un viens darbinieks pašlaik nezina, vai vēlētos. Aprūpē un rehabilitācijā strādājošie - iesaistītie vēlētos deviņi un nezina viens.
- Ar pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem vēlētos strādāt deviņi iestādes darbinieki, astoņi nevēlētos strādāt un viens šobrīd vēl nezina, vai vēlētos strādāt. Aprūpē un rehabilitācijā strādājošie - vēlētos četri, nevēlētos pieci un nezina viens.
- Ar vecāka gadagājuma personām un personām ar smagu invaliditāti vēlētos strādāt pieci iestādes darbinieki, desmit nevēlētos un trīs darbinieki šobrīd nezina, vai vēlētos. Aprūpē un rehabilitācijā strādājošie - vēlētos divi, nevēlētos seši un nezina divi.

2.7. BSAC ēkas infrastruktūra un piederība

Šajā nodaļā sniegta informācija par BSAC infrastruktūras īpašumtiesībām un ēku tehnisko stāvokli, raksturojot vispārējo un sanitārtehnisko telpu stāvokli, un inženierkomunikāciju stāvokli. Pilns tehniskā apsekojuma akts pievienots kā atsevišķs dokuments šim ziņojumam kā atsevišķs dokuments.

ĢAC „Lejasstrazdi” „Namiņš” atrodas Dobeles novada pašvaldības īpašumā. Ēkas kopējā platība ir 1 384,8 m². Ēkai ir trīs stāvi un pagrabstāvs, ēka sastāv no trīs blokiem. Teritorijas un bērnu rotaļlaukuma labiekārtojums ir minimāls, nesistēmisks, ar gadījuma rakstura iekārtojumu. Ēkas vispārējai novērtēšanai tika veikts ēkas pamatu apsekojums, tika novērtēts arī iekštelpu un inženierkomunikāciju tehniskais stāvoklis.

Kopumā BSAC ēka ir daļēji apmierinošā tehniskā stāvoklī. Ēkas **pamati** un **ārsienas** ir apmierinošā tehniskā stāvoklī, kaut vietām vērojamas plaisas, regulāra lietus un gruntsūdeņu uzkrāšanās uz pagriba

grīdas. Ārsienas nav siltinātas. **Jumts** vietām ir caurs, taču jumta tehniskā stāvokļa novērtējums kopumā pa atsevišķiem konstrukciju veidiem ir apmierinošs. **Iekštelpu tehniskais stāvoklis** – apmierinošs. Savukārt, avārijas kāpņu tehniskais stāvoklis netiek vērtēts kā drošs

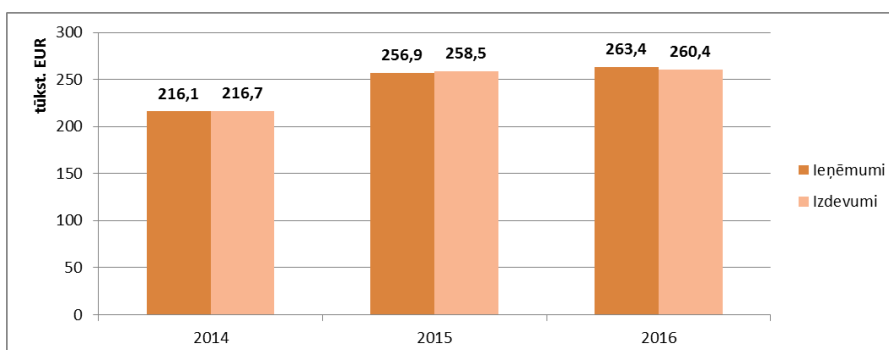
Inženierkomunikācijas ēkā funkcionē pilnībā, to tehniskais stāvoklis ir apmierinošs. Ūdensvada un kanalizācijas sistēma ir darbaspējīga. Taču ārējā kanalizācijas sistēma ir aizgruvusi. Siltumapgādes avots neefektīvs no siltumenerģijas ražošanas un taupīšanas viedokļa, siltumtīkli fiziski un morāli nolietotojušies. Ugunsdzēsības ūdensvads, automatiskās ugunsdzēsības sistēmas un dūmaizsardzības risinājumi funkcionē. Ventilācijas sistēma, apsardzes iekārtas un signalizācijas sistēmas vispār nav ierīkotas.

Ēkas tehnisko rādītāju un ar tiem saistīto citu ekspluatācijas rādītāju stāvokļa pasliktināšanās pakāpe noteiktā laika momentā attiecībā pret jaunu būvi dabas, klimatisko un laika faktoru ietekmē, kā arī cilvēku darbības vai bezdarbības dēļ BSAC ēkas nolietojums vērtējams ~ 40% robežās. Noteiktais lielums (procentos) pamatojams ar faktu, ka ēka kopumā neatbilst Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumu Nr.339 Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 002-15 "Ēku norobežojošo konstrukciju siltumtehnika" prasībām - inženierkomunikācijas (apkure) nav pienācīgi uzturētas, bojāta ārējā lietussildums novades sistēma, ieskaitot lietussildum kanalizācijas sistēmas sabrukumu, neracionāli izbūvēta katlu māja, nav nodrošināta vides pieejamība.

2.8. Iestādes budžets

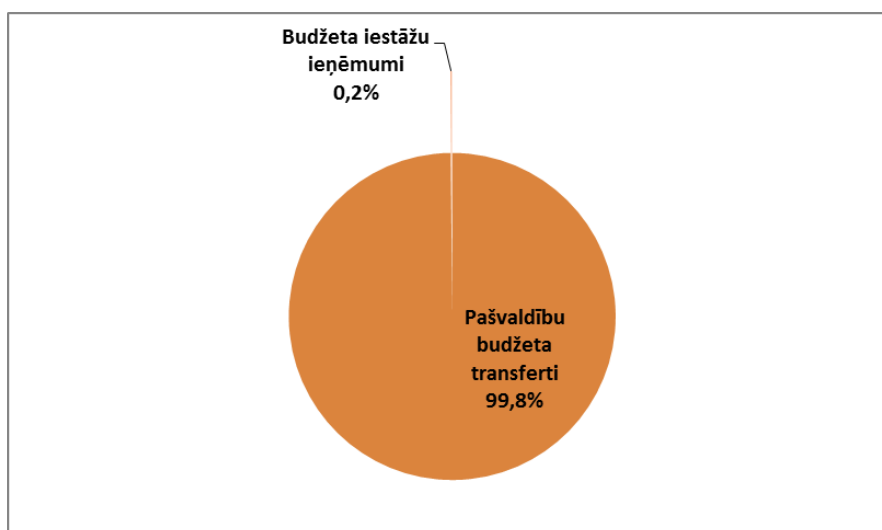
Šajā sadaļā sniegta informācija par BSAC budžetu periodā no 2014. gada līdz 2016. gadam, norādot ieņēmumu un izdevumu apjomu, tā dinamiku pa gadiem un struktūru sadalījumā pa lielākajām tāmēs pozīcijām. Informācija sniegta, pamatojoties uz BSAC vadītājas sniegtajiem datiem un budžeta izpildes tāmēm.

2016.gadā BSAC ieņēmumi bija 263 431 EUR, un laikā no 2014. gada līdz 2016. gadam ieņēmumi pieauguši par 22%. Savukārt izdevumi 2016. gadā bija 260 392 EUR, un šajā pašā laika periodā tie pieauguši par 20%. Pēdējo trīs gadu laikā vērojama līdzīga ieņēmumu un izdevumu attiecība. Pieaugums skaidrojams ar ieņēmumu no pašvaldībām un izdevumu darbinieku atlīdzībai pieaugumu. Izdevumu darbinieku atalgojuma pieaugums skaidrojams ar minimālās darba algas pieaugumu un vienas štata vietas (psihologs) izveidošanu.

Attēls 6. BSAC budžeta ieņēmumu un izdevumu dinamika 2014.-2016.gadā, tūkst. EUR.

BSAC **budžeta ieņēmumus** 2016.gadā veido pašvaldību budžeta transferti un budžeta iestādes ieņēmumi (skatīt 7. attēlu).

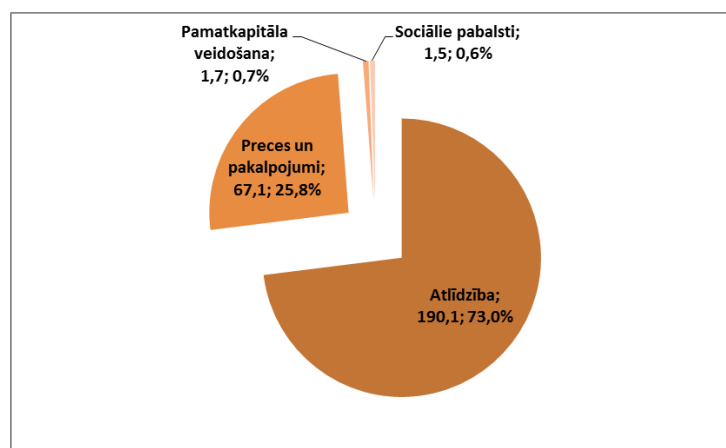
Attēls 7. BSAC budžeta ieņēmumu struktūra 2016.gadā, %.

Pašvaldību budžeta transferti ir galvenais BSAC ieņēmumu avots (99,8%) un lielāko to daļu veido ieņēmumi no pašvaldībām. Tāpat BSAC saņem transfertus no citām pašvaldībām par tajās deklarētajiem bērniem, kas saņem BSAC pakalpojumus. Pavisam nelielu ieņēmumu daļu (0,2%) veido ieņēmumi no iestādes sniegtajiem maksas pakalpojumiem, kas 2016. gadā bija 400 EUR un galvenokārt saņemti par kustamā īpašuma iznomāšanu. 4. tabulā attēloti BSAC ieņēmumi un to izmaiņas pēdējo trīs gadu laikā.

	Gads	2014	2015	2016
Ieņēmumi		216 058	256 867	263 431
Pašvaldību budžeta transferti		213 607	255 131	263 031
t.sk. Ieņēmumi pašvaldību budžetā no citām pašvaldībām		63 607	35 131	33 031
t.sk. Ieņēmumi no rajona padomēm		150 000	220 000	230 000
Budžeta iestāžu ieņēmumi		2 451	1 736	400
t.sk. Ieņēmumi no iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem		2 451	1 736	400

Tabula 4. BSAC ieņēmumu struktūra un dinamika 2014.-2016.gadā, EUR.

Iestādes budžeta **izdevumu** struktūra 2016.gadā attēlota 8. attēlā. Lielāko izdevumu daļu veido atlīdzība iestādes darbiniekiem un izdevumi par precēm un pakalpojumiem.

Attēls 8. BSAC budžeta izdevumu struktūra 2016.gadā, tūkst. EUR un %.

Izdevumi par precēm un pakalpojumiem tiek iedalīti vairākās pozīcijās, no kurām lielāko daļu 2016. gadā veidoja izdevumi krājumu, materiālu, energoresursu, preču, biroja preču un inventāra iegādei (39 653 EUR jeb 59% no izdevumiem par precēm un pakalpojumiem). Šajos izdevumos ietilpst arī kurināmā iegāde, kas 2016. gadā veidoja izdevumus 11 639 EUR apmērā.

Lielāko daļu no izdevumiem krājumu un materiālu iegādei 2016.gadā veidoja izdevumi valsts un pašvaldību aprūpē un apgādē esošo personu uzturēšanai – 18 587 EUR apmērā jeb 47% no izdevumiem krājumu un materiālu iegādei. Lielākais īpatsvars no personu uzturēšanas izdevumiem ir ēdināšanas izdevumiem – 13 686 EUR jeb 74%. Salīdzinot ar 2015.gadu, izdevumi personu uzturēšanai samazinājušies par 10%, samazinoties ēdināšanas izdevumiem. Ēdināšanas izdevumu samazināšanās skaidrojama ar uz vietas BSAC esošo bērnu samazinājumu – neskatoties uz to, ka kopumā BSAC reģistrēto bērnu skaits pēdējo trīs gadu laikā nav būtiski mainījies, vairāki bērni ikdienā uzturas ārpus BSAC – internātskolās vai ārstniecības iestādēs.

2016.gadā BSAC izdevumi par remontdarbiem bija 5 668 EUR jeb 8% no izdevumiem par precēm un pakalpojumiem. Salīdzinoši lielāki izdevumi par remontdarbiem BSAC bija 2014. un 2015. gadā (attiecīgi 11 999 EUR un 17 819 EUR), jo šajā laikā tika veikta bērniņu siltināšana, mainīts grīdas segums (lamināts) zālē, veikts kosmētiskais remonts daļā telpu un nomainīti apkures katli.

No izdevumiem par komunālajiem pakalpojumiem (kas ir otra lielākā pozīcija starp izdevumiem par precēm un pakalpojumiem jeb 12% no šiem izdevumiem) 2016.gadā lielāko daļu veido izdevumi par elektroenerģiju (5 415 EUR jeb 67% no komunālo pakalpojumu izdevumiem), kam seko izdevumi par ūdeni un kanalizāciju (2 265 EUR jeb 28%) un izdevumi par atkritumu izvešanas un utilizācijas pakalpojumiem (443 EUR jeb 5%). Šo izdevumu apjoms ar katru gadu pieaug (vidēji par ~14%, izņemot izdevumus par atkritumu izvešanu, kas samazinās), kas skaidrojams galvenokārt ar cenu par elektroenerģiju un ūdensapgādi palielināšanos. Izdevumu par komunālajiem pakalpojumiem struktūra un izmaiņas detalizētāk attēlotas 5. tabulā.

Gads	2014	2015	2016
Izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem	7 497	7 177	8 159
<i>t.sk. Izdevumi par ūdeni un kanalizāciju</i>	2 120	2 035	2 265
<i>t.sk. Izdevumi par elektroenerģiju</i>	4 751	4 606	5 451
<i>t.sk. Izdevumi par atkritumu izvešanu</i>	625	536	443

Tabula 5. BSAC izdevumu par komunālajiem pakalpojumiem struktūra un dinamika 2014. -2016 .gadā, EUR.

3. Reorganizācijas risinājumi un tiem nepieciešamais finansējums

Nodaļas pirmajā apakšnodaļā ietverta informācija par BSAC un pašvaldības vīziju attiecībā uz turpmāko bērnu aprūpi, t.sk. norādot, kādā formā un kur aprūpe tiks organizēta, un kāds varētu būt indikatīvais aprūpes modelis un nepieciešamās investīcijas. Nodaļas otrajā apakšnodaļā ir raksturota attīstības iecere attiecībā uz pakalpojuma attīstību esošajā BSAC ēkā. Trešajā apakšnodaļā ir apkopota informācija par attīstības iecerēm nepieciešamā finansējuma piesaistes iespējām. Pēdējā nodaļā sniegts indikatīvs projekta īstenošanas laika grafiks ar veicamajām darbībām, termiņiem un atbildīgajiem.

3.1. Reorganizācijas risinājums turpmākai bērnu aprūpei

Šajā apakšnodaļā ietverta informācija par reorganizācijas risinājumiem bērnu aprūpei nākotnē, raksturojot identificētos risinājumus pakalpojuma pietuvināšanai ģimeniskās vides modelim – organizējot aprūpi jaunā formā. Apakšnodaļā pie identificētajiem risinājumiem sniegtas indikatīvas izmaksu aplēses nepieciešamajiem infrastruktūras pielāgojumiem jaunā aprūpes modeļa nodrošināšanai. Izmaksas ir indikatīvas – precīzus ieguldījumus infrastruktūrā, t.sk. aprīkojuma iegādē, nepieciešams noteikt BSAC sadarbībā ar pašvaldību, izstrādājot tāmi vai tehnisko projektu.

BSAC un pašvaldība attiecībā uz turpmāku bērnu aprūpi ir identificējusi risinājumu turpināt sniegt ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu bērniem jau esošajās BSAC telpās – tās būtiski pārbūvējot un pielāgojot ģimeniskās vides modelim – dzīvojamai ēkai, ņemot vērā, ka jau šobrīd ēkai ir trīs korpusi – katram nodrošināta sava ieeja.

Šobrīd bērnu ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojums tiek sniegts trīs stāvu ēkā, kuras kopējā platība ir 1 385 m², no kuriem ilgstošai bērnu aprūpei tiek izmantoti 1 194 m².⁴² Reorganizācijas gadījumā plānots izveidot trīs bērnu grupas. Bērnu grupas tiktu veidotas abos ēkas spārnos – nodalītos korpusos.

Trīs dzīvokļu kopējā platība veidotu ~ 370 m². Jauniešu māja (112,3 m²) turpinās darboties kā līdz šim ar kapacitāti astoņi bērni (jaunieši). Arī katrā no diviem dzīvokļiem maksimālā ietilpība būtu astoņi bērni, to platība kopā veidotu 258,3 m². Tiek paredzēts, ka ēkas vidējā daļā – nodalītā korpusā tiks saglabātas koplietošanas telpas visu trīs grupu vajadzībām – kā, piemēram, sanāksšanas telpas, lai organizētu kopīgus pasākumus, virtuve un administrācija.

Attiecībā uz darbinieku skaitu bērnu ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumā aprēķinos izskatīti divi scenāriji:

- 1) Darbinieku skaits saglabājas nemainīgs. Viens administrācijas darbinieks (direktore), 11 aprūpē un rehabilitācijā iesaistītie darbinieki (viens sociālais darbinieks, viens psihologs un viena medicīnas māsa, astoņi sociālie aprūpētāji un aprūpētāji. Saimnieciski tehniskais personāls - seši darbinieki.
- 2) Darbinieku skaits pieaug (t.sk. pieaug aprūpē un rehabilitācijā strādājošo īpatsvars aprūpē), ņemot vērā, ka nākotnes risinājums paredz bērnu aprūpes modeļa maiņu, kurā uz katru grupu darbinieku skaits pieaugtu, lai nodrošinātu individuālu un ģimenē balstītu pieeju. Tāpat arī mainīsies nepieciešamība pēc saimnieciski tehniskā personāla, jo mainīsies darba organizācija.

Otrā darbinieku skaita scenārija gadījumā tiek pieņemts, ka līdzīgi kā pirmajā scenārijā, **administratīvais personāls** saglabātos nemainīgs - būtu viens darbinieks (direktore). Attiecībā uz **saimnieciski-tehnisko personālu** – ņemot vērā jaunā modeļa specifiku (daudzus darbus paveikt ģimenē – uzskatīt, gatavot ēst

⁴² 2017.02.03 tika saņemta precizējoša informācija, kurā norādīts, ka ĢAC "Lejasstrazdi" kopējā lietderīgā platība ir 1305,5 m². t.sk.:

a) atelpas brīža telpas 193 m²

b) īslaicīgā aprūpe (atbalsta nodaļa) 135,7 m²

c) jauniešu māja 112,3 m²

d) ilgstošā aprūpe 864,5 m², t.sk. administrācijas telpas 63,4m² (vadītāja, soc. darbinieks, saimniecības daļa, medmāsa), kas atrodas 1.stāvā. Informācija tiks ņemta vērā aprēķinos uz nākamo plāna redakcijas izstrādi.

u.c.), plāna izstrādātāji, balstoties uz t.sk. plānošanas semināros izteiktajām vajadzībām, pieņem, ka saimnieciski tehniskā personāla skaits jaunajā aprūpes modelī samazinātos – varētu būt nepieciešams viens speciālists, kas pārraudzītu saimniecību un pildītu automobiļa vadītāja pienākumus, viens pavārs un viena apkopēja uz pusslodzi, kas kopā veidotu **2,5** slodzes. Tas ir par 3,5 slodzēm mazāk, nekā esošajā aprūpes modelī.

Attiecībā uz aprūpē un rehabilitācijā iesaistīto darbinieku skaitu plāna izstrādātāji ir pieņēmuši, ka uz vienu bērnu grupu indikatīvi būtu nepieciešamas **4,2** pilna laika slodzes **bērnu aprūpē iesaistīto darbinieku** (sociālie aprūpētāji un aprūpētāji), lai nodrošinātu bērnu aprūpi 24 stundas diennaktī. Papildus, bērnu aprūpē un rehabilitācijā saglabātos nepieciešamība iesaistīt arī citus speciālistus, kā tas ir līdz šim - sociālo darbinieku, psihologu, sociālo pedagogu, medicīnas māsu. Plāna izstrādātāji ir pieņēmuši, ka šie speciālisti varētu veikt darbu un būt kopīgi visām bērnu grupām – visi būtu nodarbināti pilna laika slodzē, izņemot medmāsu, kura varētu būt nodarbināta pusslodzē. Tas nozīmē, ka kopā bērnu aprūpē un rehabilitācijā iesaistītais personāla skaits būtu **16,1**. Ņemot vērā, ka darbinieki mēdz būt prombūtnē (darbnespēja, atvaļinājums, apmācības u.c.) un ņemot vērā, ka var rasties nepieciešamība pēc palīdzības bērnu aprūpē, kā, piemēram, nogādāšana pie ārsta, produktu iegāde u.c. jautājumos, **modelī būtu rekomendējams iekļaut vienu papildu pilnas slodzes darbinieku – aprūpētāju**, kas palīdzētu šādu jautājumu gadījumos.

Gadījumā, ja tiek pieņemts 2.scenārijs, scenārijā izmantotos pieņēmumus BSAC nepieciešams precizēt turpmākā darba gaitā.

Būtiskākās atšķirības starp esošo un nākotnes bērnu aprūpes personāla un bērnu skaitu ir attēlotas zemāk esošajā 6.tabulā. Pirmajā scenārijā, salīdzinot ar otro scenāriju, paredzēts zemāks personāla skaits uz vienu aprūpē esošo bērnu.

		PIRMS	1. SCEN	2. SCEN
PERSONĀLS	<i>personas</i>	18	18	19,6
Personāls bērnu aprūpei	<i>personas</i>	11	11	16,1
Administratīvais personāls	<i>personas</i>	1	1	1
Saimnieciski tehniskais personāls	<i>personas</i>	6	6	2,5
BĒRNU SKAITS	<i>personas</i>	19	24	24
Personāls uz vienu bērnu	<i>skaits</i>	0,95	0,75	0,82
Platība bērnu aprūpes pakalpojumiem	<i>m²</i>	1 194	1 194	1 194
Platība bērnu aprūpes pakalpojumiem	<i>m²/bērnu</i>	63	50	50
Platība bērnu aprūpes pakalpojumiem (pielāgojamo dzīvokļu platība)	<i>m²</i>	-	371	371

Tabula 6. Aprūpē esošo bērnu un personāla skaits, izmantojamā platība pirms un pēc projekta īstenošanas.

3.1.1. Indikatīvais bērnu aprūpes reorganizācijai nepieciešamais finansējums

Turpinājumā, balstoties uz iepriekš raksturoto informāciju un pieņēmumiem, apkopoti aprēķinu rezultāti par nepieciešamajām investīcijām un infrastruktūras uzturēšanas izmaksām bērnu aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai. Aprēķinos ir apskatīti šādi projekta īstenošanas izmaksu rādītāji:

- Nepieciešamās sākotnējās investīcijas bērnu aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai – infrastruktūras pielāgošanai;

- Infrastruktūras platības un to uzturēšanas izmaksu bērnu aprūpes nodrošināšanai salīdzinājums pirms un pēc projekta realizācijas;
- Darbaspēka atalgojuma izmaiņas pirms un pēc projekta realizācijas.

Analizētās infrastruktūras uzturēšanas izmaksas ietver šādas izmaksu pozīcijas:

- Izdevumi komunālajiem pakalpojumiem (apkure, elektroenerģija, ūdens un kanalizācijas izmaksas un citu komunālo pakalpojumu izmaksas);
- Izdevumi infrastruktūras uzturēšanai (kārtējie remontdarbi un uzturēšanas pakalpojumi un materiāli);
- Papildus apskatīti un salīdzināti personāla atalgojuma izdevumi bērnu aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai pirms un pēc projekta realizācijas. Ņemot vērā, ka uz šī plāna 1.redakcijas izstrādes brīdi jaunais bērnu aprūpes modelis iestādē vēl tiek izstrādāts (t.sk. precīzs personāla un slodžu sadalījums uz katru grupu), aprēķinos izmantotais nepieciešamais darbinieku skaits ir pieņemts indikatīvi un raksturots iepriekš šajā nodaļā.

Sākotnējās investīcijas

7. tabulā ir attēloti galvenie infrastruktūras atjaunošanas un izveides izmaksu pieņēmumi, kā arī infrastruktūras platības. Jāņem vērā, ka aprēķini veikti par to daļu, kur tiks pielāgoti dzīvokļi bērnu aprūpei (371 m²). Nozīmīgākie infrastruktūras atjaunošanas būvdarbi ir lietussūdeņu drenāžas sistēmas izveide, apkures sistēmas sakārtošana, ēkas fasādes siltināšana, vides pieejamības nodrošināšana un attiecībā uz bērnu aprūpes modeli - iekšējie apdares darbi un virtuves izbūve dzīvokļos.

Indikatīvi aprēķinos pieņemts, ka nepieciešamais finansējums šo darbu izpildei ir 700 EUR/m², kas uz ēkas kopplatību veidotu 969,4 tūkst. EUR. Izsakot uz to ēkas platību, kur tiks pielāgotas bērnu grupas, ieguldījumi infrastruktūrā veidotu 259,4 tūkst. EUR.

INVESTĪCIJAS	EUR/m ²	m ²	EUR
Atjaunošanas izmaksas bērnu aprūpei	700	371	259 420

Tabula 3. Sākotnējo investīciju izmaksas.

Investīciju finansēšanai, pie nosacījuma, ja šāds bērnu aprūpes risinājums tiek iekļauts DI plānā, pastāv iespēja piesaistīt ERAF līdzfinansējumu SAM 9.3.1 ietvaros. Tāpat pastāv iespēja piesaistīt ETS līdzfinansējumu (plašāku informāciju skatīt 3.3. nodaļā).

Uzturēšanas un personāla investīcijas

Aprēķinot un salīdzinot infrastruktūras uzturēšanas izmaksas pirms un pēc projekta īstenošanas, tiek izmantoti šādi pieņēmumi esošās situācijas raksturošanai:

- Esošās situācijas komunālo pakalpojumu izmaksas ir balstītas uz 2016. gada faktiskajiem izmaksu datiem;
- Esošās situācijas Infrastruktūras uzturēšanas un remonta izdevumi ir balstīti uz trīs pēdējo gadu vidējiem izmaksu datiem;
- Esošajā ēkā tiek sniegti citi pakalpojumu ārpus bērnu aprūpes pakalpojumiem ("atelpas brīdis"), tad uzturēšanas izdevumi bērnu aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai tiek aprēķināti proporcionāli izmantotajai platībai katram no pakalpojumiem.

- Personāla izmaksas esošās situācijas raksturošanai ir balstītas uz 2016. gada datiem.

Pieņēmumi uzturēšanas izmaksu prognozēšanai esošajai infrastruktūrai pēc atjaunošanas un infrastruktūras uzlabošanas pasākumu veikšanas ir šādi:

- apkures izmaksu samazinājums 60%, elektroenerģijas izmaksu samazinājums par 15%, remontdarbu izmaksu samazinājums par 60%.

Pieņēmumi personāla izmaksu prognozēšanai:

- Aprūpes personāla vidējā bruto algas likme – 3,80 EUR/h (164 h mēnesī);
- Saimnieciski-tehniskā personāla vidējā bruto algas likme – 2,75 EUR/h (164 h mēnesī).

Ņemot vērā augstākminētos pieņēmumus, 8. tabulā ir attēlots uzturēšanas un personāla izmaksu salīdzinājums ar situāciju pirms un pēc projekta īstenošanas abu scenāriju gadījumā. Rezultāti uzrāda, ka pirmais scenārijs ļaus samazināt lielāku apjomu izmaksu uz vienu bērnu, salīdzinot ar otro scenāriju. Tas skaidrojams ar darbaspēka izmaksu pieaugumu otrajā scenārijā. Ņemot vērā, ka nākotnes scenāriji ļaus samazināt uzturēšanas izmaksas par 11 līdz 12 %, kā arī nākotnē ir plānots palielināt bērnu skaitu, kopumā izmaksas uz vienu audzēkni samazināsies pirmajā scenārijā par 22%, bet otrajā scenārijā mazāk - par 13% (skatīt 8. tabulu).

IZMAKSAS	MĒRV.	ESOŠĀ SITUĀCIJA	PIRMAIS SCENĀRIJS	OTRAIS SCENĀRIJS	1.SCEN, % izmaiņas	2.SCEN, % izmaiņas
Uzturēšanas izmaksas	EUR/gadā	24 876	22 168	22 168	-11%	-11%
Personāla izmaksas	EUR/gadā	181 342	181 342	205 068	0%	13%
Kopā	EUR/gadā	206 218	203 510	227 237	-1%	10%
Uzturēšanas izmaksas	EUR/bērnu	1 309	924	924	-29%	-29%
Personāla izmaksas	EUR/bērnu	9 544	7 556	8 545	-21%	-10%
Kopā	EUR/bērnu	10 854	8 480	9 468	-22%	-13%

Tabula 4. Uzturēšanas un personāla izmaksu salīdzinājums pirms un pēc projekta īstenošanas, EUR/ gadā un EUR/bērnu.

Nākotnes scenārijos ir paredzami uzturēšanas izdevumu ietaupījumu (-29%). Abi šie rādītāji sniedz pozitīvu ietekmi uz izmaksu rādītāju viena bērna uzturēšanas pakalpojumu sniegšanā. Attiecībā uz izmaksām personālam otrā scenārija gadījumā tās ir vidēji par 24 tūkst. EUR gadā lielākas, salīdzinot ar esošo situāciju.

Lai arī infrastruktūras attīstīšanas un atjaunošanas īstenošanai ir nepieciešami ieguldījumi, kas bērnu aprūpei veido 259 tūkst. EUR, to kalpošanas laiks ir vidēji 20 gadi. Ja tiek pieņemts pozitīvs scenārijs, ka infrastruktūras attīstībai izdotos piesaistīt līdzfinansējumu 85% apmērā, izdalot pašu ieguldītos investīcijām nepieciešamos līdzekļus (pašu ieguldījums veidotu 15 % no investīcija summas) 20 gadu periodam, papildus ieguldījumu apjoms gadā (1 946 EUR/ gadā) ir zemāks nekā ietaupītās uzturēšanas izmaksas gadā, kas kopumā rada izmaksu ietaupījumu pirmajam scenārijam 762 EUR apmērā. Otrajā scenārijā ir paredzēts darbaspēka izmaksu pieaugums, kas pārsniedz uzturēšanas izmaksu ietaupījumus, tāpēc kopsummā otrajā scenārijā radīsies papildus izmaksas 22,9 tūkst. EUR gadā.

Izmaksas un ieguldījumi	ESOŠĀ SITUĀCIJA	2.SCEN.	Papildus/ (ietaupīts)
Ieguldījumi bērnu aprūpei	EUR	259 420	
Pašu ieguldījums bērnu aprūpei	EUR	38 913	
Pašu ieguldījums (20 gadiem)	EUR/gadā	1 946	1 946
Darbspēks	EUR/gadā	181 342	0
Uzturēšanas izmaksas	EUR/gadā	24 876	(2 708)
Kopā izmaksas un ieguldījumi	EUR/gadā	206 218	(762)

Tabula 5. Uzturēšanas un personāla izmaksu ietaupījums gadā bērnu aprūpes nodrošināšanai pirmajam scenārijam (*no izmaksām tiek atņemtas esošās situācijas izmaksas).

Izmaksas un ieguldījumi	ESOŠĀ SITUĀCIJA	2.SCEN.	Papildus/ (ietaupīts)
Ieguldījumi bērnu aprūpei	EUR	259 420	
Pašu ieguldījums bērnu aprūpei	EUR	38 913	
Pašu ieguldījums (20 gadiem)	EUR/gadā	1 946	1 946
Darbspēks	EUR/gadā	181 342	205 068
Uzturēšanas izmaksas	EUR/gadā	24 876	(2 708)
Kopā izmaksas un ieguldījumi	EUR/gadā	206 218	22 964

Tabula 6. Uzturēšanas un personāla izmaksu ietaupījums gadā bērnu aprūpes nodrošināšanai otrajam scenārijam (*no izmaksām tiek atņemtas esošās situācijas izmaksas).

3.2. Atelpas brīža pakalpojuma attīstīšana esošajā ēkā

Šajā apakšnodaļā apkopota informācija par attīstības plāniem attiecībā uz citu sociālo pakalpojumu attīstību esošajā ēkā.

Ņemot vērā, ka esošajā BSAC ēkā plānots turpināt sniegt bērnu ilgstošās aprūpes pakalpojumu, jaunu pakalpojumu attīstība tajā netiek plānota. Ēkā ir paredzēts turpināt sniegt jau eksistējošo "atelpas brīža" pakalpojumu. Tā nodrošināšanai ir plānots iegādāties aprīkojumu un palīgierīces, nodrošināt viena ēkas spārna telpu pieejamību, kā arī izveidot higiēnas bloku un fizioterapijas kabinetu. Attiecībā uz ēku kopumā ir nepieciešams veikt infrastruktūras atjaunošanas darbus, kas raksturoti jau iepriekšējā nodaļā.

Turpinājumā apkopoti provizorisko aprēķinu rezultāti par nepieciešamajām investīcijām un infrastruktūras uzturēšanas izmaksām šī pakalpojumu nodrošināšanai nākotnē. Aprēķinos ir apskatīti šādi projekta īstenošanas izmaksu rādītāji:

- Nepieciešamās investīcijas citu pakalpojumu nodrošināšanai;
- Infrastruktūras, kurā attīstīs ar bērnu aprūpi nesaistītus pakalpojumus, uzturēšanas izdevumu izmaiņas (komunālo pakalpojumu un uzturēšanas izmaksu ietaupījumi).

Sākotnējās investīcijas

Līdzīgi kā attiecībā uz bērnu aprūpes reorganizāciju, arī šeit, ņemot vērā nepieciešamos darbus ēkas infrastruktūras atjaunošanā (lietusūdeņu drenāžas sistēmas izveide, apkures sistēmas sakārtošana, ēkas fasādes siltināšana, vides pieejamības nodrošināšana u.c.) aprēķinos pieņemts, ka nepieciešamais finansējums šo darbu izpildei ir 700 EUR/m², kas uz ēkas kopplatību veidotu 969,4 tūkst. EUR. Taču, izsakot ieguldījuma summu uz to ēkas platību, kur tiks attīstīts atelpas brīža pakalpojums, ieguldījumi infrastruktūrā veidotu 133,7 tūkst. EUR.

INVESTĪCIJAS citiem pakalpojumiem	EUR/m ²	m ²	EUR
Atjaunošanas izmaksas	700	191 ⁴³	133 700
Kopā investīcijas			133 700
<i>t.sk. ETS līdzfinansējums</i>			113 645
<i>t.sk. Pašu ieguldījums</i>			20 055

Tabula 7. "Atelpas brīža" investīciju izmaksas.

Investīciju finansēšanai ir iespējams piesaistīt ETS līdzfinansējumu. Provizoriski, ja tiek pieņemts, ka līdzfinansējums tiek nodrošināts 85% apmērā, kas veido 114 tūkst. EUR, tad pašu ieguldījums šī pakalpojuma attīstībai veidos 20 tūkst. EUR.

Uzturēšanas izmaksu ietaupījumi

Pieņēmumi uzturēšanas izmaksu prognozēšanai esošajai infrastruktūrai pēc atjaunošanas un infrastruktūras uzlabošanas pasākumu veikšanas ir šādi:

- apkures izmaksu samazinājums par 60%, elektroenerģijas izmaksu samazinājums par 15%, remontdarbu izmaksu samazinājums par 60%;
- uzturēšanas izmaksu ietaupījumi tiek lēsti tikai atelpas brīdim paredzētajai platībai – 191 m² jeb 14 % no kopējās ēkas platības.

Apskatot uzturēšanas izmaksas esošajai infrastruktūrai, kas tiks atjaunota un izmantota atelpas brīža pakalpojumam, ieguldījumi tehniskā stāvokļa un energoefektivitātes uzlabošanā gadā ļaus ietaupīt 1,8 tūkst. EUR, jo samazināsies izdevumi apkurei, elektroenerģijai un atjaunošanas būvdarbiem. ņemot vērā papildus pašu līdzekļu ieguldījumus 20 gadu periodam viena gada griezumā (ja pieņem, ka pakalpojuma attīstībai tiktu piesaistīti 85% līdzfinansējuma), kopējie uzturēšanas izmaksu ietaupījumi veidotu 873 EUR gadā. Ietaupītās uzturēšanas izmaksas nav lielas, jo šim pakalpojumiem izmantojamā platība ir salīdzinoši neliela (tikai 191 m²).

⁴³ 2017.02.03 tika saņemta precizējoša informācija, kurā norādīts, ka atelpas brīža pakalpojumam ir telpas 193 m² platībā. Uz nākamo dokumenta izstrādes redakciju šī informācija tiks ņemta vērā

Izmaksas un ieguldījumi	ESOŠĀ SITUĀCIJA	ALT.1 /ALT.2	Papildus/ (ietaupīts)
Ieguldījumi citiem pakalpojumiem	EUR	133 700	
Pašu ieguldījumi citiem pakalpojumiem	EUR	20 055	
Pašu ieguldījums (20 gadiem)	EUR/gadā	1 003	1 003
Uzturēšanas izmaksas	EUR/gadā	3 980	(1 876)
Kopā izmaksas un ieguldījumi	EUR/gadā	3 980	(873)

Tabula 8. Uzturēšanas izmaksu ietaupījums gadā citiem pakalpojumiem.

3.3. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamā finansējuma avoti

Šajā nodaļā sniegta informācija par iepriekšējās nodaļās aplūkoto attīstības ieceru īstenošanai nepieciešamo ieguldījumu līdzfinansējuma iespējamajiem avotiem. Apakšnodaļā ietverta informācija gan par finansējuma piesaistes iespējām sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstībai, gan par iespējamajiem finansējuma avotiem sociālo pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai.

3.4.1. Finansējuma avoti sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstībai

Sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstībai ES investīciju fondu plānošanas periodā no 2014. līdz 2020. gadam Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” un ETS programmu ietvaros plānoti vairāki pasākumi un finansējuma avoti, kas aprakstīti turpmāk.

1. finansējuma avots – 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā” 9.3.1.1. pasākums “Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai” (turpmāk – pasākums)⁴⁴

Pasākuma mērķis ir sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveide un attīstība pašvaldībās.

Pasākuma mērķa grupas ir šādas:

- **pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem**, kuras no valsts finansētām ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām pāriet uz dzīvi sabiedrībā, kā arī pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem, kuras potenciāli var nonākt valsts ilgstošas aprūpes institūcijā un kurām ir noteikta smaga vai ļoti smaga invaliditāte (I vai II invaliditātes grupa);
- **bērni ar funkcionāliem traucējumiem**, kuriem ir noteikta invaliditāte un kuri dzīvo ģimenēs, un viņu likumiskie pārstāvji vai audžuģimenes;

⁴⁴ 2016. gada 20. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 871 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā” 9.3.1.1. pasākuma “Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai” pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi”. <http://likumi.lv/doc.php?id=287725> (skatīts 03.01.2017)

- **ārpusģimenes aprūpē esoši bērni un jaunieši** līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot), kuri saņem valsts vai pašvaldības finansētus bērnu ilgstošas aprūpes institūciju pakalpojumus.

Projektu iesniedzēji var būt pašvaldības, vai to izveidotas iestādes, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi. Pašvaldībām jābūt:

- plānošanas reģionu sadarbības partneriem 9.2.2.1. pasākuma ietvaros;
- iekļautām plānošanas reģionu DI plānos.

Projektu iesniegumu atlase noritēs no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim. Ja plānošanas reģionu Deinstitutionalizācijas plānus Labklājības ministrijas izveidotā Sociālo pakalpojumu attīstības padome apstiprina pirms 2018. gada 1. janvāra, projektu iesniegumu atlasu izsludina uzreiz pēc plānošanas reģionu Deinstitutionalizācijas plānu apstiprināšanas.

Kopējais plānotais finansējums	41 482 546 EUR
<i>tai skaitā ERAF finansējums</i>	<i>35 260 164 EUR</i>
<i>tai skaitā nacionālais publiskais līdzfinansējums (valsts budžeta finansējums un pašvaldību finansējums)</i>	<i>ne mazāk kā 6 222 382 EUR</i>
Finansējums 1.projektu atlases kārtai (nacionālās nozīmes attīstības centru pašvaldībām)	14 769 860 EUR
Finansējums 2.projektu atlases kārtai (reģionālās nozīmes attīstības centru pašvaldībām un pašvaldībām, kas nav nacionālās vai reģionālās nozīmes attīstības centru pašvaldības)	26 712 686 EUR
ERAF atbalsta intensitāte	ne vairāk kā 85%. Līdzfinansējums – no pašvaldību un valsts budžeta
Projektu īstenošanas laiks	līdz 2022. gada decembrim

Tabula 13. Informācija par 9.3.1.1. pasākuma finansējuma apjomu un projektu īstenošanu.

Infrastruktūras izveidei indikatīvi plānotās vidējās izmaksas vienam klientam sadalījumā pa mērķa grupām ir šādas⁴⁵:

- 14 000 EUR vienai personai ar garīga rakstura traucējumiem, kuras pamet VSAC;
- 12 000 EUR vienai personai ar garīga rakstura traucējumiem, kas nenonāks VSAC;
- 21 300 EUR uz vienu bērnu, izveidojot ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu;
- 10 000 EUR uz vienu bērnu, veidojot „jauniešu māju”;
- 1 603 EUR uz vienu bērnu ar funkcionāliem traucējumiem, kuram nepieciešama īpaša kopšana, sociālās rehabilitācijas infrastruktūrai.

Projektu ietvaros atbalstāmas šādas darbības:

1. projekta īstenošanu pamatojošās dokumentācijas izstrāde (izņemot projekta iesnieguma izstrādi), kas nepārsniedz 10% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām;
2. jaunu būvju būvniecība, esošo būvju pārbūve vai atjaunošana (tai skaitā būvekspertīze, būvuzraudzība, autoruzraudzība – izmaksas attiecināmas līdz 10% no būvdarbu līguma summas)

⁴⁵ Labklājības ministrija (2016). Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015. - 2020.gadam.
http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/4/ricplans_groz_22032016.pdf (skatīts 28.12.2016)

- un teritorijas labiekārtošana; kā arī nekustamā īpašuma un zemes iegādes izmaksas, ja nepieciešams;
- 3. materiāli tehniskā nodrošinājuma iegāde;
- 4. projekta informācijas un publicitātes pasākumi, kas nepārsniedz 2% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām;
- 5. projekta vadība un īstenošana.

Projekta īstenošanas pamatojošās dokumentācijas izstrādes izmaksas – attiecināmas **no 2017. gada 1.janvāra** (būvniecības jomas normatīvajos aktos noteiktās dokumentācijas izstrāde, ēkas energoefektivitātes novērtēšana, ja nepieciešams). Pārējās projekta izmaksas attiecināmas **no plānošanas reģionu DI plānu apstiprināšanas** Labklājības ministrijas izveidotajā Sociālo pakalpojumu attīstības padomē brīža.

Pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem	Ārpusģimenes aprūpē esoši bērni	Bērni ar funkcionāliem traucējumiem
<ul style="list-style-type: none"> grupu mājas; dienas aprūpes centri; specializētās darbnīcas; īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzēji; sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzēji. 	<ul style="list-style-type: none"> „jauniešu mājas”; ģimeniskai videi pietuvināts aprūpes pakalpojums (līdz 8 bērniem grupā). 	<ul style="list-style-type: none"> dienas aprūpes centri.

Tabula 94. Pasākuma ietvaros īstenojamās aktivitātes sadalījumā pa mērķa grupām.

9.3.1.1. pasākuma nosacījumi, kas jāņem vērā:

- ERAF ieguldījumu veikšana ir iespējama tikai **pēc plānošanas reģionu DI plānu izstrādāšanas** 9.2.2.1. pasākuma "Deinstitucionalizācija" ietvaros un to apstiprināšanas.
- Atbalstāmi tikai tādi ieguldījumi pašvaldību pakalpojumu infrastruktūrā, **kuru nepieciešamība ir noteikta plānošanas reģionu DI plānos.**
- Pasākumā **netiks atbalstīti** ieguldījumi **ilgstošas aprūpes institūciju infrastruktūrā**, kā arī ieguldījumi privātajā infrastruktūrā.
- Atbalstāmi ir ieguldījumi **publiskajā infrastruktūrā** (ieguldījumi privātajā infrastruktūrā tiek pakļauti valsts atbalsta nosacījumiem). Finansējuma saņēmējs var pretendēt uz atbalsta saņemšanu, ja **infrastruktūra un nekustamais īpašums, kurā par projekta īstenošanai piešķirtajiem līdzekļiem tiks veikti ieguldījumi, ir finansējuma saņēmēja īpašumā vai citas publiskas personas īpašumā** (vai saņemtas faktiskā valdījuma tiesības vismaz uz pieciem gadiem).
- Pakalpojumu infrastruktūras izveidi un attīstību nodrošina **atbilstoši normatīvajam aktam par prasībām sociālo pakalpojumu sniedzējiem.**
- ERAF ieguldījumi **var tikt īstenoti paralēli ar ESF ieguldījumiem** pakalpojumu nodrošināšanā mērķa grupas personām.
- Projekta ietvaros **nav atbalstāma fosilo energoresursu tehnoloģiju** uzstādīšana.

2. finansējuma avots – ES strukturālo un investīciju fondu mērķis „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2014.-2020. gadam (turpmāk – ETS): Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programma (LV-LT)⁴⁶

Programmas teritorija:

- Latvija: Kurzeme, Zemgale, Latgale;
- Lietuva: Klaipēdas, Telšu, Šauļu, Panevėžas, Utenas un Kauņas apriņķi.

Programmas finansējuma saņēmēji:

- Nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa iestādes, to izveidotās institūcijas;
- Plānošanas reģioni un to izveidotās iestādes;
- Nevalstiskās organizācijas;
- Sabiedriskajām līdzvērtīgas organizācijas.

Programmas mērķis ir sekmēt Programmas reģionu ilgtspējīgu sociālekonomisko attīstību, palīdzot tos padarīt konkurētspējīgākus un pievilcīgākus dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un tūrismam.

Sociālo pakalpojumu un infrastruktūras attīstībai atbilstošais tematiskais mērķis: „Sociālās iekļaušanas veicināšana, cīņa pret nabadzību un jebkādu diskrimināciju” – paredzēts **uzlabot sociālo infrastruktūru un pakalpojumus** sociālās integrācijas sekmēšanai, kā arī uzlabot dzīves apstākļus mazāk attīstītajās kopienās un teritorijās. Specifiskais mērķis ir uzlabot sociālo pakalpojumu pieejamību un efektivitāti.⁴⁷

Kopējais plānotais finansējums	6,7 milj. EUR
Maksimālais finansējums vienam projektam	800 000 EUR ⁴⁸
Atbalsta intensitāte	85% apmērā no attiecināmajiem izdevumiem
Nākamais projektu uzsaukums	indikatīvi – 2017. gada marts

Tabula 15. Informācija par LV-LT programmas finansējuma apjomu un projektu īstenošanu.

Indikatīvās atbalstāmās aktivitātes (infrastruktūras attīstībai) ir infrastruktūras un aprīkojuma attīstība, kas nepieciešami sociālo pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai.

⁴⁶ Detalizētāka informācija: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības aģentūra (2017). Latvijas - Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014.-2020.gadam. http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/ets_1420/latvijas_lietuvas_parrobezu_sadarbibas_programma/?doc=18274 un Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020 (2017). <http://latlit.eu/> (skatīts 23.01.2017.)

⁴⁷ European Regional Development Fund (2017). Interreg Latvija-Lietuva. 3.1. To improve accessibility and efficiency of social services <http://latlit.eu/3-1-to-improve-accessibility-and-efficiency-of-social-services/> (skatīts 23.01.2017.)

⁴⁸ Ņemot vērā, ka Zemgales plānošanas reģiona pašvaldībām ir līdzīgas intereses sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveidei, tās var apvienoties un sagatavot ETS projektu pieteikumus kā partneri, piesaistot ZPR administrāciju kā projekta koordinātorus, tomēr šādā gadījumā finansējums būs jādala starp visiem partneriem. Pašvaldība var arī meklēt partneri patstāvīgi, nodrošinot lielāku finansējuma apjomu uz vienu partneri.

3. finansējuma avots - ES strukturālo un investīciju fondu mērķis „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2014.-2020. gadam (turpmāk – ETS): Latvijas-Lietuvas-Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programma (LV-LT-BY)⁴⁹

Programmas teritorija:

- Latvija: Latgale kā pamatteritorija, Zemgale kā piekļaujošā teritorija;
- Lietuvā: Utenas apriņķis un Viļņas apriņķis, Alītas apriņķis kā pamatteritorija, Panevėžas apriņķis un Kauņas apriņķis kā piekļaujošā teritorija;
- Baltkrievija: Grodņas apgabals un Vitebskas apgabals kā pamatteritorija, Minskas apgabals, Mogiļevas apgabals un Minska kā piekļaujošā teritorija.

Programmas finansējuma saņēmēji:

- Valsts budžeta iestādes (piemēram, nozaru ministrijas, aģentūras);
- No valsts budžeta daļēji finansētas atvasinātās publiskās personas un to izveidotās iestādes (piemēram, plānošanas reģioni, izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas);
- Pašvaldības un to izveidotās iestādes;
- Pašvaldību un valsts kapitālsabiedrības;
- Biedrības un nodibinājumi.

Programmas mērķis ir stiprināt attiecības, paaugstināt kapacitāti un dalīties pieredzē starp cilvēkiem un organizācijām no Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas, īstenojot kopīgus projektus ar mērķi paaugstināt vispārējo dzīves kvalitāti pierobežas reģionos.

Sociālo pakalpojumu un infrastruktūras attīstībai atbilstošais tematiskais virziens: Sociālās iekļaušanas veicināšana un cīņa pret nabadzību: **pieejas sabiedriskajiem pakalpojumiem uzlabošana mazaizsargātajām sociālajām grupām**; nodarbinātības stimulēšana, veicinot uzņēmējdarbību un inovācijas. Specifiskais mērķis ir pieejas sabiedriskajiem pakalpojumiem uzlabošana mazaizsargātajām sociālajām grupām.

Kopējais plānotais finansējums	18,15 milj. EUR
Maksimālais finansējums vienam projektam	100 000 - 1 500 000 EUR ⁵⁰
Atbalsta intensitāte	90% apmērā no kopējām attiecināmajām izmaksām
Nākamais projektu uzsaukums	indikatīvi - 2018. gada sākums

Tabula 16. Informācija par LV-LT programmas finansējuma apjomu un projektu īstenošanu.

Indikatīvās atbalstāmās aktivitātes (infrastruktūras attīstībai) ir sekojošas:

⁴⁹ Detalizētāka informācija: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības aģentūra (2017). Latvijas-Lietuvas-Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programma 2014.-2020. gadam Eiropas Kaimiņattiecību instrumenta ietvaros

http://varam.gov.lv/lat/fondi/ets_1420/latvijas_lietuvas_baltkrievijas_programma/?doc=20952 (skatīts 23.01.2017) un The 2014-2020 European Neighbourhood Instrument Cross-border Cooperation Latvia-Lithuania-Belarus Programme (2017). <http://www.eni-cbc.eu/llb/en> (skatīts 23.01.2017)

⁵⁰ Ņemot vērā, ka Zemgales plānošanas reģiona pašvaldībām ir līdzīgas intereses sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveidei, tās var apvienoties un sagatavot ETS projektu pieteikumus kā partneri, piesaistot ZPR administrāciju kā projekta koordinātorus, tomēr šādā gadījumā finansējums būs jādala starp visiem partneriem. Pašvaldība var arī meklēt partneri patstāvīgi, nodrošinot lielāku finansējuma apjomu uz vienu partneri.

- Inovatīvu risinājumu ieviešana (t.sk. tehnoloģisku), lai nodrošinātu sociālos un citus pakalpojumus mazaizsargātajām grupām;
- Nepieciešamā aprīkojuma iegāde, lai nodrošinātu sociālos un citus pakalpojumus mazaizsargātajām grupām;
- Nelielas (small-scale) infrastruktūras attīstība, lai nodrošinātu sociālos un citus pakalpojumus mazaizsargātajām grupām.

3.4.2. Finansējuma avoti sociālo pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai

Sociālo pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai, tai skaitā sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu īstenošanai, ES investīciju fondu plānošanas periodā no 2014. līdz 2020. gadam Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” un ETS programmu ietvaros plānoti vairāki pasākumi un finansējuma avoti, kas aprakstīti turpmāk.

1.finansējuma avots - 9.2.2. SAM "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem" 9.2.2.2. pasākums "Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide"⁵¹

Pasākuma mērķis ir pilnveidot sociālo pakalpojumu sistēmu, izstrādājot un aprobējot sabiedrībā balstītu pakalpojumu finansēšanas mehānismus un atbalsta personas pakalpojuma ieviešanas mehānismu.

Pasākuma mērķa grupas ir šādas:

- **pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem**, kurām Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (turpmāk – komisija) ir noteikusi smagu vai ļoti smagu (I vai II invaliditātes grupa) invaliditāti;
- **bērni ar funkcionāliem traucējumiem**, kuriem komisija ir noteikusi invaliditāti, un viņu likumiskie pārstāvji vai audžuģimene.

Projektu iesniedzējs ir Labklājības ministrija. Finansējuma saņēmēja **sadarbības partneri ir Latvijas Republikas pašvaldības, kas kā sadarbības partneri piedalās** darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2. SAM "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem" 9.2.2.1. pasākuma "Deinstitucionalizācija" īstenošanā un pasākuma projekta īstenošanas laikā apstiprinātas par sadarbības partneriem sabiedrībā balstītu pakalpojumu finansēšanas mehānisma individuālā budžeta modeļa izmēģinājumprojektā, iesaistot 20 mērķa grupas personas katrā plānošanas reģionā (kopumā – 100 personas), kurām 9.2.2.1. pasākuma ietvaros veikts individuālo vajadzību izvērtējums.

⁵¹ 2016. gada 9. februāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 91. Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem" 9.2.2.2. pasākuma "Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide" īstenošanas noteikumi: <http://likumi.lv/ta/id/280189-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-9-2-2-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-kvalitativu-institucionalai-aprupei> (skatīts 23.01.2017)

Kopējais plānotais finansējums	4 727 073 EUR
<i>tai skaitā Eiropas Sociālā fonda finansējums</i>	<i>4 018 012 EUR</i>
<i>tai skaitā valsts budžeta finansējums</i>	<i>709 061 EUR</i>
Projektu īstenošanas laiks	ne ilgāk kā 12 mēnešus

Tabula 17. Informācija 9.2.2.2. pasākuma finansējuma apjomu un projektu īstenošanu.

Pasākuma ietvaros ir atbalstāmas šādas darbības:

- 1) sabiedrībā balstītu pakalpojumu finansēšanas mehānismu izstrāde un ieviešana mērķa grupas personām, tai skaitā, kuras 9.2.2.1. pasākuma ietvaros ir pārgājušas no valsts finansētas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas uz dzīvi sabiedrībā, tai skaitā:
 - esošo sabiedrībā balstītu pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas sistēmas analīze;
 - sabiedrībā balstītu pakalpojumu finansēšanas mehānismu aprakstu un ieviešanas metodiku izstrāde;
 - sabiedrībā balstītu pakalpojumu finansēšanas mehānismu izmēģinājumu projektu īstenošana, rezultātu novērtēšana un izplatīšana.
- 2) atbalsta personas pakalpojuma izstrāde un ieviešana mērķa grupai, tai skaitā:
 - atbalsta personas pakalpojuma apraksta, organizēšanas un finansēšanas kārtības izstrāde;
 - atbalsta personas pakalpojuma izmēģinājumu projekta īstenošana, rezultātu izvērtēšana un izplatīšana.

2. finansējuma avots - ETS programmas

Atbalsts sociālo pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai, kā arī sociālo pakalpojumu sniedzēju kapacitātes palielināšanai pieejams Latvijas-Lietuvas un Latvijas-Lietuvas-Baltkrievijas programmu ietvaros.

Latvijas-Lietuvas programmas indikatīvās atbalstāmās aktivitātes:

- Vajadzību un iespējamo risinājumu identificēšana, kas ietver pārrobežu sadarbību;
- Tīklošanās (networking) starp sociālo pakalpojumu sniedzējiem un iesaistītajām pusēm – pieredzes apmaiņai un labo prakšu identificēšanai;
- Sociālo pakalpojumu sniedzēju personāla kompetences paaugstināšana;
- Inovatīvu pakalpojumu / risinājumu kvalitātes un dažādības uzlabošana;
- Informatīvas kampaņas, lai palielinātu izpratni par pieejamajiem sociālajiem pakalpojumiem ievainojamām grupām;
- Cilvēku, kas pakļauti sociālās izstumšanas riskam, integrācija darba tirgū / izglītības aktivitātēs / sociālajā dzīvē.

Latvijas-Lietuvas-Baltkrievijas programmas indikatīvās atbalstāmās aktivitātes:

- Sociālo pakalpojumu attīstība un nodrošināšana mazaizsargātajām sociālajām grupām;
- Reģionālu / lokālu programmu attīstība, lai iedrošinātu jaunus / netradicionālus dalībniekus iesaistīties sociālo un citu pakalpojumu sniegšanā mazaizsargātām grupām;
- Veselīga dzīvesveida veicināšana;
- Kapacitātes paaugstināšana un labo prakšu apmaiņa.

4. finansējuma avots – LEADER aktivitātes plānošanas periodā no 2014. līdz 2020.gadam⁵²

LEADER ir mērķtiecīgas un savstarpēji koordinētas aktivitātes lauku attīstības veicināšanai. Viens no LEADER pieejas pamatprincipiem ir pieeja no "apakšas uz augšu", kad iniciatīva nāk no vietējiem iedzīvotājiem, iesaistoties savas teritorijas problēmu identificēšanā un risināšanā.

LEADER programmas ietvaros plānošanas periodā 2014.-2020.gadam finansiālais atbalsts sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstībai tiek sniegts apakšprogrammā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" (apakšpasākuma kods – 19.2.) aktivitātē "Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas".

Atbalsts tiek sniegts atbilstoši vietējās attīstības stratēģijai, un ietver šādas atbalstāmās darbības⁵³:

- vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu, sakārtošanai, lai uzlabotu **pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību**;
- sabiedrisko aktivitāšu (tostarp apmācību un interešu klubu, **sociālās aprūpes vietu**, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas veidu) dažādošana.

Informācija par finansējuma avotu	
Maksimālais finansējums vienam projektam	50 000 EUR
Atbalsta intensitāte	70% apmērā no kopējām attiecināmajām izmaksām, bet: - sabiedriskā labuma projektam – līdz 90%⁵⁴ ; - kopprojektam – līdz 80%.
Nākamais projektu uzsaukums	2017.gada janvāris - marts
Projektu īstenošanas termiņš	Ja tiek veikta būvniecība, teritorijas labiekārtošana – 2 gadi no Lauku atbalsta dienesta lēmuma pieņemšanas par projekta iesnieguma apstiprināšanu (pārējiem projektiem – 1 gads)

Tabula 18. Informācija par LEADER programmas finansējuma apjomu un projektu īstenošanu.

Attiecināmās izmaksas:

- jaunu pamatlīdzekļu iegāde;
- būvniecības izmaksas;
- būvmateriālu iegādes izmaksas;
- teritorijas labiekārtošana;
- mācību izmaksas;
- ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kuras nepieciešamas vietas potenciāla un pievilcības veidošanai un nepārsniedz 10% no projekta attiecināmo izmaksu kopsummas;
- vispārējās izmaksas;
- pievienotās vērtības nodoklis, ja tas nav atgūstams no valsts budžeta.

⁵² Detalizētāka informācija: <http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/leader/leader-pieejas-istenosana-2014-2020/>

⁵³ Aktivitātes īstenošanas nosacījumi: <http://likumi.lv/ta/id/277447-valsts-un-eiropas-savienibas-atbalsta-pieskirsanas-kartiba-lauku-attistibai-apakspasakuma-darbibu-istenosana-saskana>

⁵⁴ Sabiedriskā labuma projekts - projekts, kurā plānotajam mērķim nav komerciāla rakstura un tas nav kvalificējams kā valsts atbalsts. Par sabiedriskā labuma projekta rezultātu netiek prasīta samaksa

Atbalsta pretendents: juridiska (tostarp biedrība un vietējā pašvaldība) vai fiziska persona, kas īsteno sabiedriskā labuma projektu.

Nosacījumi:

- Pašvaldība nevar īstenot projektu pilsētā, kas ir republikas nozīmes pilsēta vai reģionālā nozīmes attīstības centrs;
- Projekts atbilst sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijai (Dobeles lauku partnerības sabiedrības virzīta vietējās attīstības stratēģija 2015-2020);
- Projektu īsteno sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas teritorijā. Atbalsta pretendents, īstenojot projektu sasniedz projekta mērķi un tas atbilst aktivitātes mērķim;
- Sasniedz projektā paredzētos rādītājus un vietējās rīcības grupas noteiktos rādītājus.

Konkrētas atbalstāmās aktivitātes un sasniedzamie rādītāji, kā arī projektu pieteikumu iesniegšanas kārtība noteikta katras lauku partnerības sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas dokumentos.⁵⁵

3.4. Turpmākie darbi un galvenie atskaides punkti, laika grafiks un atbildīgie

BSAC reorganizācijas īstenošana plānota līdz 2022. gada decembra beigām. Turpinājumā norādītas galvenās veicamās aktivitātes un atbildīgie. Aktivitāšu plāns norādīts attiecībā uz bērnu aprūpes formas attīstību – esošā modeļa reorganizāciju. Pielikumā (MS Excel formā) sniegts indikatīvais laika grafiks aktivitāšu īstenošanai.

Bērnu aprūpes reorganizācija – nozīmīgākās aktivitātes

Nr.p.k.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS
1.	MODELIS	
1.1.	Pakalpojuma definēšana (pakalpojuma vadlīnijas, izrietošās prasības telpai, prasības aprīkojumam)	
1.2.	Personāla plānošana (nepieciešamo aprūpes un atbalsta speciālistu definēšana, speciālistu skaita un noslodzes aprēķins, sadarbības modelis)	
1.3.	Klientu un pieprasījuma apzināšana	
1.4.	Nepieciešamā budžeta un finanšu, t.sk. finansējuma avotu, noteikšana	
1.5.	Projekta plāna izstrāde un saskaņošana (kopējā vīzija par visa reorganizācijas procesa norisi, bērnu dzīvesvietu iestādes būvdarbu laikā, galvenajiem atskaides punktiem un laika termiņiem, kā tiks organizēts darbs u.c.)	
2.	PERSONĀLS	
2.1.	Personāla piesaistes un pilnveides plāns (esošā personāla piemērotības novērtējums, personāla kvalifikācijas paaugstināšanas plāns, nepieciešamo apmācību definēšana u.tml.)	

⁵⁵ Biedrības "Aizkraukles rajona partnerība" sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģija 2015. -2020.gadam pieejama šeit: <http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/leader/apstiprinato-strategiju-saraksts-2/>

Nr.p.k.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS
2.2.	Personāla atlase (esošā un jauna)	
2.3.	Jaunā personāla apmācības jaunajai pakalpojuma formai	
3.	TĒLPAS, VIETA	
3.1.	Iepirkuma dokumentācijas izstrāde, iepirkuma izsludināšana, līgumu slēgšana (tehniskajam projektam, būvprojektēšanai, būvdarbiem).	
3.2.	Telpiskā plānošana un vides prasību ietveršana	
3.3.	Inženiertehniskā izpēte, būvprojektēšana.	
3.4.	Būvdarbi	
3.5.	Ēkas pieņemšana ekspluatācijā	
4.	APRĪKOJUMS	
4.1.	Nepieciešamā aprīkojuma apzināšana	
4.2.	Lēmums par esošā aprīkojuma turpmāko izmantošanu, iegādājamā aprīkojuma saraksta izveidošana	
4.3.	Iepirkuma izstrāde, iepirkuma procedūra, līgumu slēgšana	
4.4.	Aprīkojuma piegāde	
4.5.	Aprīkojuma pieņemšana ekspluatācijā	
5.	FINANSĒŠANA	
5.1.	Projekta iesnieguma sagatavošana	
5.2.	Līdzfinansējuma līguma slēgšana	
5.3.	Projekta / finansējuma līguma ieviešana	
5.4.	Pakalpojuma finansēšanas modeļa izstrāde un ieviešana pēc projekta (piemēram, darbinieku algas)	
6	Bērnu ienākšana jaunajās telpās	
6.1.	Bērnu ienākšana jaunajās telpās	

Kopsavilkums

Šī reorganizācijas plāna mērķis ir sadarbībā ar BSAC un pašvaldību izstrādāt bērnu ilgstošās aprūpes institūcijas reorganizācijas plānu – identificējot, vai bērnu aprūpes pakalpojams attīstāms arī turpmāk, kā arī noteikt rīcības attiecībā uz to, kā mainīt un uzlabot pakalpojumu, lai bērnu aprūpe atbilstu ģimeniskai videi pietuvinātam pakalpojumam. Plāna uzdevums ir rosināt diskusiju par jauna bērnu aprūpes modeļa izveidi, aicinot iestādei izstrādāt bērnu vajadzībām atbilstošāko organizācijas modeli, noteikt nepieciešamos speciālistus un viņu slodzes u.c. informāciju, apkopot nozīmīgākos jautājumus un dilemmas, kas reorganizācijas procesā ir iestādēm. Plānā veiktie indikatīvie aprēķini, kas ņem vērā darbaspēka, uzturēšanas un investīciju izmaksas esošajā un jaunajā modelī, un identificētie finansējuma piesaistes avoti kalpo kā palīgīdzeklis un pirmais solis turpmākam darbam un lēmumu pieņemšanai attiecībā uz infrastruktūras un aprūpes modeļa izvēli, tai nepieciešamajiem ieguldījumiem.

Bērnu aprūpe

BSAC un pašvaldība attiecībā uz turpmāku bērnu aprūpi ir identificējusi vienu risinājumu - turpināt sniegt ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu bērniem jau esošajās BSAC telpās, tās būtiski pārbūvējot un pielāgojot ģimeniskas vides modelim – dzīvojamai ēkai, ņemot vērā, ka jau šobrīd ēkai ir trīs korpusi – katram nodrošināta sava ieeja. Šobrīd bērnu ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojums tiek sniegts trīs stāvu ēkā, kuras kopējā platība ir 1 385 m², no kuriem ilgstošai bērnu aprūpei tiek izmantoti 1 194 m².

Reorganizācijas gadījumā plānots izveidot trīs bērnu grupas. Bērnu grupas tiktu veidotas abos ēkas spārnos – nodalītos korpusos. Trīs dzīvokļu kopējā platība veidotu ~ 370 m². Tiek paredzēts, ka ēkas vidējā daļā – nodalītā korpusā tiks saglabātas koplietošanas telpas visu trīs grupu vajadzībām – kā, piemēram, sanāksšanas telpas, lai organizētu kopīgus pasākumus, virtuve un administrācija. Attiecībā uz darbinieku skaitu bērnu ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumā aprēķinos izskatīti divi scenāriji:

- 1) Darbinieku skaits saglabājas nemainīgs (18). Viens administrācijas darbinieks (direktore), 11 aprūpē un rehabilitācijā iesaistītie darbinieki (viens sociālais darbinieks, viens psihologs un viena medicīnas māsa, astoņi sociālie aprūpētāji un aprūpētāji. Saimnieciski tehniskais personāls - seši darbinieki.
- 2) Darbinieku skaits pieaug – 19,6 (pieaug aprūpē un rehabilitācijā strādājošo īpatsvars, taču samazinās saimnieciski-tehniskā personāla īpatsvars), ņemot vērā, ka nākotnes risinājums paredz bērnu aprūpes modeļa maiņu, kurā uz katru grupu darbinieku skaits pieaugtu, lai nodrošinātu individuālu un ģimenē balstītu pieeju. Mainīsies nepieciešamība pēc saimnieciski tehniskā personāla, jo mainīsies darba organizācija. Gadījumā, ja tiek pieņemts 2.scenārijs, scenārijā izmantotos pieņēmumus BSAC nepieciešams precizēt turpmākā darba gaitā, jo šī brīža redakcijā tie ir plāna izstrādātāju veikti pieņēmumi.

Ņemot vērā tehniskā apsekojuma rezultātus, BSAC un pašvaldības identificētās vajadzības, nozīmīgākie infrastruktūras atjaunošanas būvdarbi esošajā ēkā saistāmi ar lietussūdeņu drenāžas sistēmas izveidi (t.sk. pagraba noplūšanas novēršanu), apkures sistēmas sakārtošanu, ēkas fasādes siltināšanu, vides pieejamības nodrošināšanu un attiecībā uz bērnu aprūpes modeli - iekšējie apdares darbiem un virtuvju izbūvi dzīvokļos. Indikatīvi aprēķinos pieņemts, ka nepieciešamais finansējums šo darbu izpildei ir 700

EUR/m², kas uz ēkas kopplatību veidotu 969,4 tūkst. EUR. Taču, izsakot to uz ēkas platību, kur tiks pielāgotas bērnu grupas, ieguldījumi infrastruktūrā veidotu 259,4 tūkst. EUR.

Par pamatu izmantojot šī brīža pieņēmumus (pilnu aprakstu un pieņēmumus skat. 3.1. nodaļā), aprēķinātas indikatīvās uzturēšanas un darbaspēka izmaksas abu darbinieku skaita scenāriju gadījumā. Uzturēšanas izmaksas, pie nosacījuma, ka tiek veikti nepieciešamie ēku tehniskā stāvokļa uzlabojuma darbi, salīdzinot esošo situāciju un nākotnes situāciju ļautu ietaupīt 11%. Savukārt darbaspēku izmaksas, salīdzinot ar esošo situāciju, pirmajā scenārijā paliktu nemainīgas, kamēr otrajā scenārijā pieaugtu par 13%. Precīzus nepieciešamos ieguldījumus infrastruktūrā, t.sk. aprīkojuma iegādē, nepieciešams noteikt iestādei sadarbībā ar pašvaldību, izstrādājot tāmi vai tehnisko projektu.

Ņemot vērā, ka tiek attīstīts jauns bērnu aprūpes modelis, ka pieprasa esošās aprūpes organizācijas pārmaiņas, plānā ir identificēta nepieciešamība pēc personāla apmācībām turpmākā bērnu aprūpes pakalpojuma nodrošināšanā, kā piemēram, par tēmu bērnu uzvedības īpatnības un bērnu disciplinēšanas metodes. BSAC rekomendējams pārskatīt identificēto apmācību sarakstu un nepieciešamības gadījumā to papildināt.

Attiecībā uz jaunā bērnu aprūpes modeļa izveidi, kā secināts plāna izstrādes gaitā, lielākās neskaidrības un neziņa BSAC un pašvaldībai ir par jaunā aprūpes modeļa nosacījumiem – kādas ir prasības bērnu aprūpes modelim, kādas plānotas prasības darbiniekiem, t.sk. attiecībā uz izglītību, kā tiks organizēta ēdināšana un citi sadzīviski jautājumi, kā arī uz normatīvo aktu ietvaru un plānotajām izmaiņām.

Nozīmīgākie BSAC un pašvaldības ieteikumi un paustie izaicinājumi ir attiecībā uz tēva jeb vīriešu dzimuma aprūpētāju lomas palielināšanu ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā, jo, kā rāda aptauju rezultāti gan BSAC, gan ZPR gadījumā, vīriešu īpatsvars aprūpē ir ļoti neliels. Tas savukārt ir būtiski, lai ģimenes modelis veidotos "veselīgs" un bērns varētu komunicēt ar abu dzimumu aprūpētājiem, līdzīgi kā tas ir tradicionālā ģimenē. Tāpat BSAC un pašvaldības paustais izaicinājums, domājot par preventīvu darbu ar ģimenēm un darbu ar citām mērķa grupām, ir palielināt cilvēkresursus sociālajā jomā, kas šobrīd trūkst, īpaši, lai nodrošinātu individuālās sociālā darbinieka konsultācijas. Nepieciešams domāt par to, kā motivēt jauniešus studēt sociālā darba programmu.

No reorganizācijas plāna izstrādātāju puses jānorāda, ka nozīmīgākie izaicinājumi un riski šajā gadījumā saistās ar bērnu aprūpes modeļa pārveidošanu tā, lai tas atbilstu vīzijai un kritērijiem par to, kādam būtu jābūt ģimeniskai videi pietuvinātam pakalpojumam, ņemot vērā, ka reorganizāciju pašvaldība un BSAC plāno esošās ēkas infrastruktūras ietvaros, kā rezultātā var saglabāties institūcijas sajūtu raisošs modelis bērnu aprūpē. Ņemot vērā salīdzinoši mazāku pakalpojumu pieejamību Lejasstrazdos, plāna izstrādātāji rekomendētu bērnu aprūpes pakalpojumu attīstīt netālajā Dobeles pilsētā, kur bērniem būtu pieejams plašāks izglītības, veselības, sadzīves un brīvā laika pakalpojumu klāsts.

Tāpat lielāki izaicinājumi no plānošanas viedokļa reorganizācijas procesā sagaidāmi attiecībā uz detalizēta aprūpes modeļa un tajā iesaistīto speciālistu noslodzes plāna izstrādi. Plānojot konkrētu aprūpē iesaistīto darbinieku skaitu uz grupu, būtiski ir plānot rezervi, jo jāņem vērā iespējamā aprūpes darbinieku prombūtne atvaļinājuma, darbnespējas, apmācību vai citu iemeslu dēļ.

Atelpas brīža pakalpojuma attīstība BSAC ēkā

Ņemot vērā, ka esošajā BSAC ēkā plānots turpināt sniegt bērnu ilgstošās aprūpes pakalpojumu, jaunu pakalpojumu attīstība tajā netiek plānota. Ēkā ir paredzēts turpināt sniegt jau esošo "atelpas brīža" pakalpojumu. Līdzīgi kā attiecībā uz bērnu aprūpes reorganizāciju, arī šeit, ņemot vērā nepieciešamos darbus ēkas infrastruktūras atjaunošanā (lietusūdeņu drenāžas sistēmas izveide, apkures sistēmas sakārtošana, ēkas fasādes siltināšana, vides pieejamības nodrošināšana u.c.) aprēķinos pieņemts, ka nepieciešamais finansējums šo darbu izpildei ir 700 EUR/m², kas uz ēkas kopplatību veidotu 969,4 tūkst. EUR. Taču, izsakot ieguldījuma summu uz to ēkas platību, kur tiks attīstīts atelpas brīža pakalpojums, ieguldījumi infrastruktūrā veidotu 133,7 tūkst. EUR. Apskatot uzturēšanas izmaksas esošajai infrastruktūrai, kas tiks atjaunota un izmantota atelpas brīža pakalpojumam, ieguldījumi tehniskā stāvokļa un energoefektivitātes uzlabošanā gadā ļaus ietaupīt 1,8 tūkst. EUR, jo samazināsies izdevumi apkurei, elektroenerģijai un atjaunošanas būvdarbiem. Ņemot vērā papildus pašu līdzekļu ieguldījumus 20 gadu periodam viena gada griezumā (ja pieņem, ka pakalpojuma attīstībai tiktu piesaistīti 85% līdzfinansējuma), kopējie uzturēšanas izmaksu ietaupījumi veidotu 873 EUR gadā. Ietaupītās uzturēšanas izmaksas nav lielas, jo šim pakalpojumiem izmantojamā platība ir salīdzinoši neliela (tikai 191 m²).

Vīzija citu sociālo pakalpojumu attīstībai pašvaldībā

Plānošanas semināros, kas tika organizēti reorganizācijas plāna izstrādes ietvaros, tika apzinātas arī indikatīvās attīstības ieceres sociālo pakalpojumu jomā. Šī plāna ietvaros tās netika padziļināti analizētas, bet gan apkopotas turpmākam darbam DI plāna izstrādes ietvaros, kur reģiona mērogā tiks plānota sabiedrībā balstītu pakalpojumu attīstība.

Pēc pašvaldības sniegtās informācijas Dobeles novadā būtu interese attīstīt:

- a) **Specializētas darbnīcas personām ar GRT.** Pašlaik novadā šāda pakalpojuma nav, bet nākotnē, iespējams, varētu augt pieprasījums pēc tām (precīzāku pieprasījumu būs iespējams apzināt pēc individuālo vajadzību izvērtējumu noslēgšanas).
- b) **Grupu dzīvokļi personām ar GRT.** Šis pakalpojums šobrīd ir pieejams Dobelē, maksimālā ietilpība esošajos grupu dzīvokļos ir 25. Pašlaik pakalpojumu saņem 21 persona, tomēr nākotnē pastāv iespēja, ka pēc šī pakalpojuma būs lielāks pieprasījums – jau šobrīd ir apzinātas vismaz 8 personas, kam šis pakalpojums būtu nepieciešams.
- c) Būtu nepieciešams attīstīt **grupu dzīvokļa tipa pakalpojumu arī cilvēkiem ar demenci.** Šī vajadzība tiek pamatota, norādot, ka šai mērķa grupai nav pieejams aprūpes pakalpojums.

Pielikumi

1. pielikums. BSAC darbinieku aptaujas rezultāti

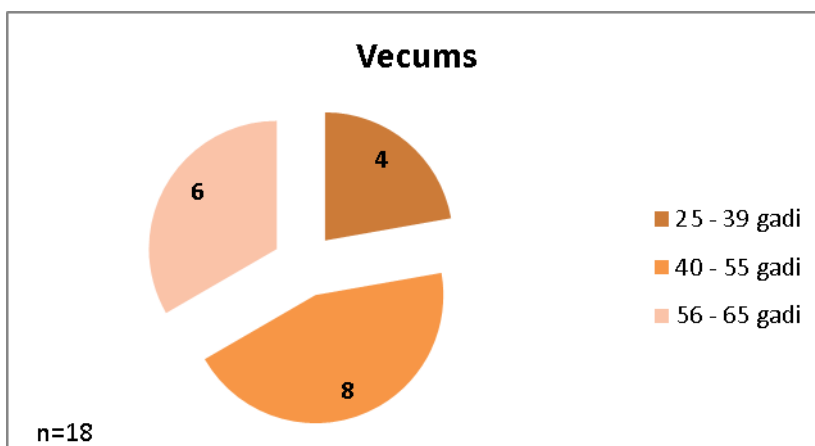
Dobeles novada Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta centrā „Lejasstrazdi” uz 2016. gada 6.decembri kopskaitā **strādā 18 darbinieki**, no kuriem aprūpē un rehabilitācijā iesaistītais personāls ir 11 (kas veido 61% no darbinieku kopskaita), saimnieciski tehniskais personāls ir 6 (kas veido 33% no darbinieku kopskaita) un 1 vadītājs (6%). Iestādes – struktūrvienības vadītāja ir Solvita Eihe.

Kopējais bērnu skaits BSAC ir 19 bērni (uz 2016. gada 6. decembri). Tātad vidēji uz bērnu iestādē ir 0,95 darbinieki, no kuriem **aprūpē un rehabilitācijā iesaistītie darbinieki uz vienu bērnu ir 0,58.**

Lai noskaidrotu, kādi ir darbinieku demogrāfiskie rādītāji (vecums, izglītība, dzīvesvieta, darba stāžs), cik darbiniekiem ir nepieciešamas apmācības ārpusģimenē esošiem bērniem ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma sniegšanai, kādi ir darbinieku turpmākie plāni un gatavība pārkvalificēties, tika veikta iestādes darbinieku aptauja. Aptaujā kopskaitā piedalījās 18 no 18 iestādē esošajiem darbiniekiem.

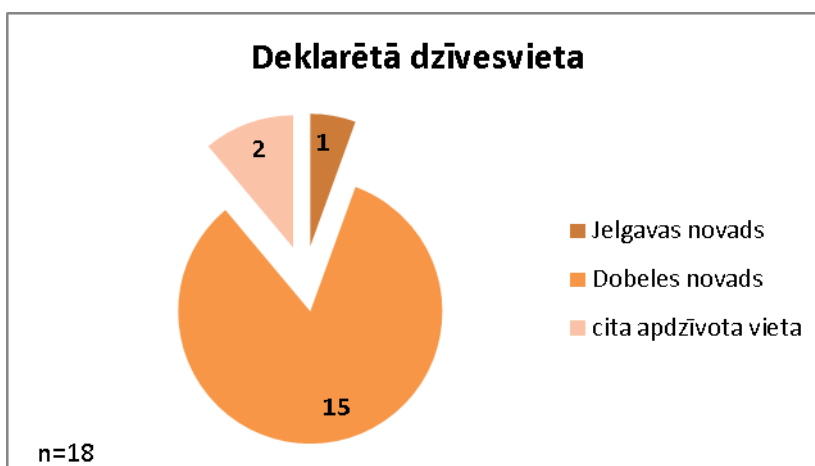
Dzimums, vecums un dzīvesvieta

No iestādē esošajiem darbiniekiem absolūts vairākums ir sievietes (16) un tikai divi ir vīrieši. Darbinieki ir vecumā no 25 līdz 65 gadiem.

Attēls 1. BSAC darbinieku sadalījums pa vecuma grupām.

Pēc deklarētās dzīvesvietas lielākā daļa iestādes darbinieku dzīvo Dobeles novadā (15 darb.), viens dzīvo Jelgavas novadā, viens Brocēnu novadā un viens Jūrmalā. Lielākajā daļā gadījumu (16 darbin.) darbinieku deklarētā dzīvesvieta sakrīt ar faktisko dzīvesvietu. Divos gadījumos faktiskā dzīvesvieta ir cita – tā atrodas Dobeles novadā.

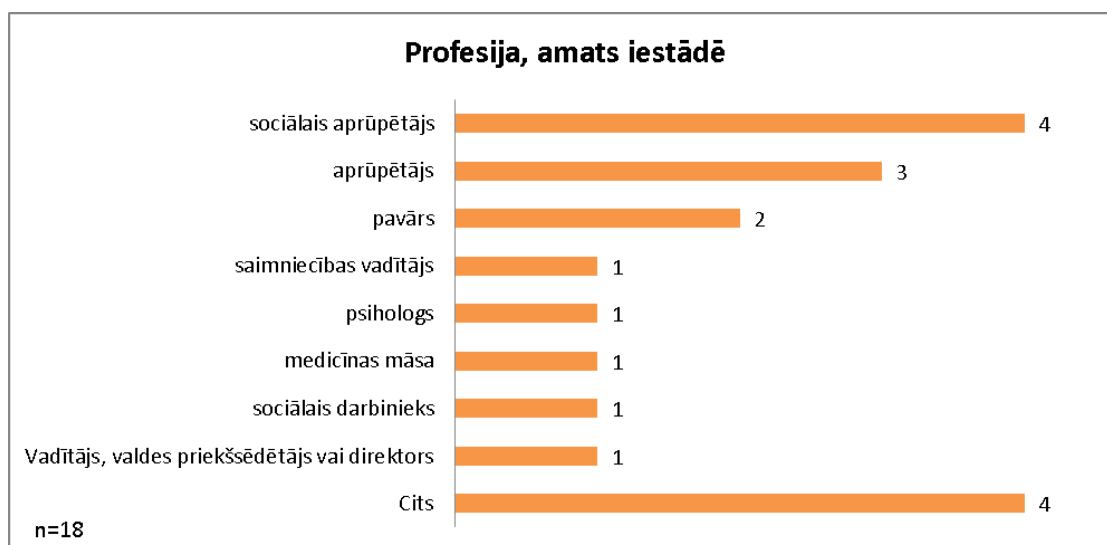

Attēls 2. BSAC darbinieku deklarētās dzīvesvietas.

Līdz ar to secināms, ka lielai daļai darbinieku ikdienā veicamais attālums uz darbu ir salīdzinoši neliels vai vidējs – piecu darbinieku gadījumā ikdienā mērojamais attālums līdz darbavietai ir līdz 3 km, papildus 11 darbinieku ikdienā mērojamais attālums ir līdz 15 km un vēl divu darbinieku gadījumā ikdienā mērojamais attālums uz darbavietu ir lielāks nekā 15 km (40-60 km).

Darba stāžs un nodarbošanās

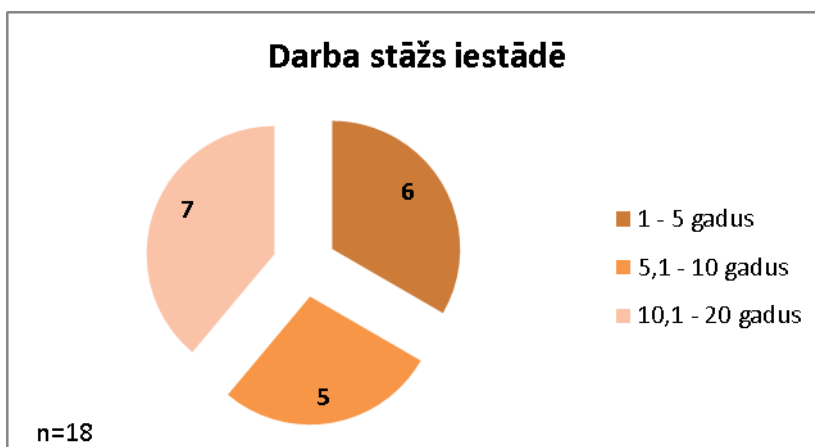
Iestādē strādā 12 profesiju pārstāvji. Visvairāk iestādē ir sociālie aprūpētāji (4) un aprūpētāji (3). No citām profesijām un amatiem iestādē ir nodarbināti šādi: divi pavāri, saimniecības vadītājs, psihologs, medicīnas māsa, sociālais darbinieks, aukle, mantzīne – apkopēja, saimniecības māsa, šoferis, iestādes vadītājs.

Attēls 3. BSAC darbinieku profesijas un amati.

Divpadsmit iestādes darbiniekiem darbs iestādē ir vienīgā darbavietā – pilna laika slodze. Seši darbinieki darbu iestādē apvieno ar darbu citviet, trīs no tiem darbs BSAC ir viņu pamata darbavietā un trīs darbiniekiem darbs BSAC ir papildus darbavietā. Jomas, kurās šie seši darbinieki ir nodarbināti savā otrā darbavietā, ir pedagoģija, psihologa darbs citā iestādē, pedagogs speciālajā internātskolā, valsts policijā.

Analizējot pēc darba stāža iestādē, iestādē 1-5 gadus strādā seši darbinieki, pieci darbinieki strādā 5-10 gadus. Iestādē ir septiņi darbinieki, kas strādā vismaz 10 gadus.

Attēls 4. BSAC darbinieku darba stāžs iestādē.

Izglītība

Turpinājumā tabulas veidā attēlots, kādas izglītības BSAC darbinieki ir ieguvuši (tabulā apkopota informācija par augstāko iegūtās izglītības līmeni):

Izglītības līmenis	Darbinieku skaits, kam tā ir augstākā iegūtā izglītība	Iegūtā izglītība un nodarbinātības joma BSAC
Maģistra grāds	2	Izglītība: Psiholoģija un tiesību zinātne
1. vai 2. Līmeņa augstākā izglītība	8	Nodarbinātības joma: bērnu aprūpe un rehabilitācija Izglītība: sociālais darbs, sociālā pedagoģija, sociālā aprūpe, kā arī neprecizētas jomas izglītība
Profesionālā vidējā izglītība	4	Nodarbinātības jomas: Administrācija un vadība, bērnu aprūpe un rehabilitācija Kvalifikācijas: pavārs, mehāniķis
Vispārējā vidējā izglītība	4	Nodarbinātības joma: saimnieciski tehniskie jautājumi Nodarbinātības jomas: bērnu aprūpe un rehabilitācija, saimnieciski tehniskie jautājumi
Kopā	18	

Tabula 10. BSAC darbinieku augstākie iegūtie izglītības līmeņi.

No 18 darbiniekiem četri norādījuši, ka viņiem nav nekādu profesionālo pilnveidi, kvalifikācijas paaugstināšanu apliecināšu dokumentu. Pārējie (14) darbinieki izgājuši kvalifikāciju paaugstinošus kursus un apmācības. Vairākkārt minētas šādas apmācību tēmas - "bērnu tiesību aizsardzība", "seksuālās vardarbības risku izvērtēšana" un "konfliktu risināšana skolā". Minētas arī tādas tēmas, kā "bērnu emocionālā audzināšana", "nevardarbīgās audzināšanas metodes", "suicidālās uzvedības riski un to novēršana darbā ar bērniem", "vardarbību veikušo personu sociālā rehabilitācija", "medicīnas māsu reģistrācija", "darba aizsardzība", "struktūrvienību vadība" un "profesionālās izdegšanas risku novēršana".

No 11 aptaujātajiem bērnu aprūpē iesaistītajiem darbiniekiem trīs ir norādījuši, ka viņiem nav profesionālo pilnveidi vai kvalifikāciju paaugstinošu apmācības apliecinošu dokumentu. No pārējiem astoņiem aprūpes darbiniekiem trīs nav norādījuši apmācību tēmas.

Savukārt no sešiem tehniskā personāla pārstāvjiem, tikai viens ir norādījis, ka viņam (-ai) nav profesionālo pilnveidi vai kvalifikāciju paaugstinošu apmācību dokumentu. Tomēr četri no tehniskajiem darbiniekiem nav norādījuši konkrētus dokumentus. Mantzine – apkopēja norādījusi, ka apguvusi profesionālās izdegšanas risku novēršanas apmācības. Detalizētāks atbilžu sadalījums redzams tālāk pievienotajā tabulā.

Apmācību tēma	Apmācības izgājušo darbinieku skaits
Ar bērnu aprūpi saistītas apmācības:	
Bērnu tiesību aizsardzība	3
Seksuālās vardarbības risku izvērtēšana	2
Konfliktu risināšana skolā	2
Bērnu emocionālā audzināšana	1
Nevardarbīgās audzināšanas metodes	1
Suicidālās uzvedības riski un to novēršana darbā ar bērniem	1
Vardarbību veikušo personu sociālā rehabilitācija	1
Ar medicīnu saistītas apmācības:	
Medicīnas māsu reģistrācija	1
Administratīvā darbā noderīgas prasmes:	
Darba aizsardzība	1
Struktūrvienību vadība	1
Citas aprūpes darbā noderīgas prasmes:	
Profesionālās izdegšanas risku novēršana	1

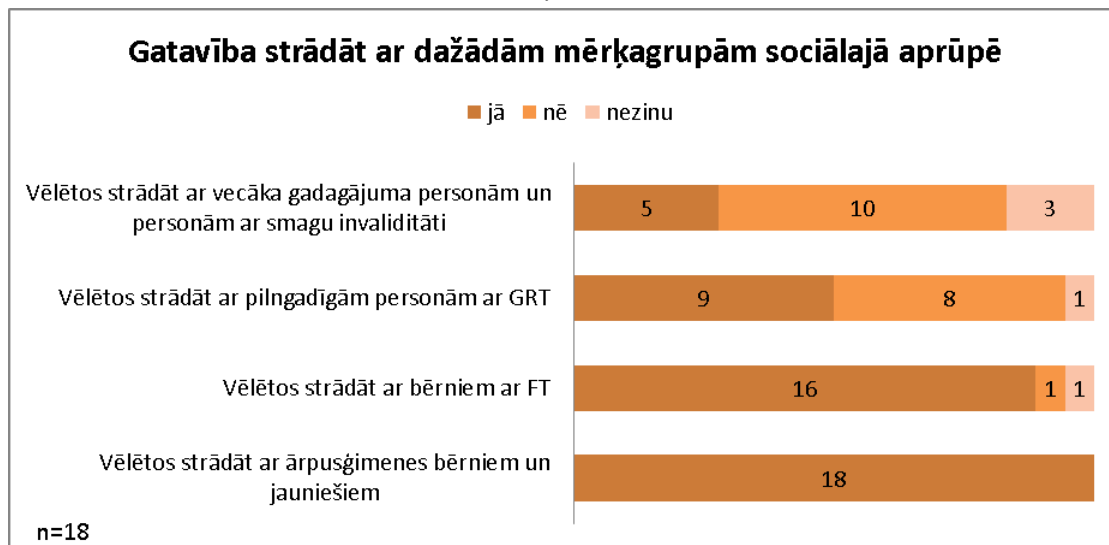
Tabula 11. BSAC darbinieku profesionālo pilnveidi vai kvalifikāciju paaugstinošu apmācību tēmas.

Darbinieku turpmākie nodarbinātības plāni

Domājot par nākotni iestādes reorganizācijas gadījumā, darbiniekiem aptaujā tika uzdoti jautājumi par to, kādās aprūpes vai citās jomās viņi būtu gatavi turpināt darba attiecības.

- Ar ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem vēlētos strādāt visi 18 aptaujātie iestādes darbinieki. Aplūkojot atbildes tematiskās profesiju jomās - aprūpē un rehabilitācijā iesaistītie vēlētos visi desmit, saimnieciski tehniskais personāls – vēlētos visi trīs darbinieki.
- Ar bērniem ar funkcionāliem traucējumiem strādāt vēlētos 16 iestādes darbinieki, viens nevēlētos un viens darbinieks pašlaik nezina, vai vēlētos. Aplūkojot atbildes tematiskās profesiju jomās - aprūpē un rehabilitācijā iesaistītie vēlētos deviņi un nezina viens, saimnieciski tehniskais personāls – vēlētos divi, nevēlētos viens.
- Ar pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem vēlētos strādāt deviņi iestādes darbinieki, astoņi nevēlētos strādāt un viens šobrīd vēl nezina, vai vēlētos strādāt. Aplūkojot atbildes tematiskās profesiju jomās - aprūpē un rehabilitācijā iesaistītie vēlētos četri, nevēlētos pieci un nezina viens; saimnieciski tehniskais personāls – vēlētos divi, nevēlētos viens.
- Ar vecāka gadagājuma personām un personām ar smagu invaliditāti vēlētos strādāt pieci iestādes darbinieki, desmit nevēlētos un trīs darbinieki šobrīd nezina, vai vēlētos. Aplūkojot

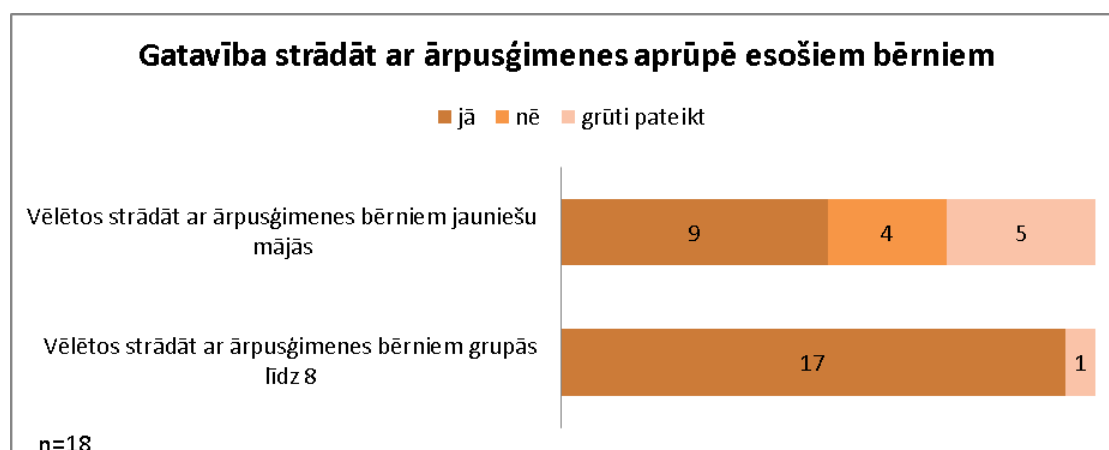
atbildes tematiskās profesiju jomās - aprūpē un rehabilitācijā iesaistītie vēlētos divi, nevēlētos seši un nezina divi; saimnieciski tehniskais personāls – vēlētos viens un nevēlētos divi.

Attēls 5. BSAC darbinieku gatavība strādāt ar dažādām mērķa grupām sociālajā aprūpē.

Tādējādi secināms, ka ar pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem un vecāka gadagājuma personām, un personām ar smagu invaliditāti iestādes darbinieki būtu gatavi un ieinteresēti strādāt būtiski retāk nekā ar bērniem ārpusģimenes aprūpē vai bērniem ar funkcionāliem traucējumiem.

Darbs ar ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem. Attiecībā uz darbu ar ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem – jaunajā aprūpes formā, t.i., grupās līdz 8 bērniem un vienā ēkā ne vairāk kā trīs grupas, ir gatavi strādāt 17 iestādes darbinieki (no 18, kas atbildēja uz šo jautājumu). Strādāt jauniešu mājās, t.i., kur dzīvo jaunieši no 15 gadu vecuma, kopskaitā ne vairāk kā 12, būtu gatavi strādāt deviņi darbinieki.

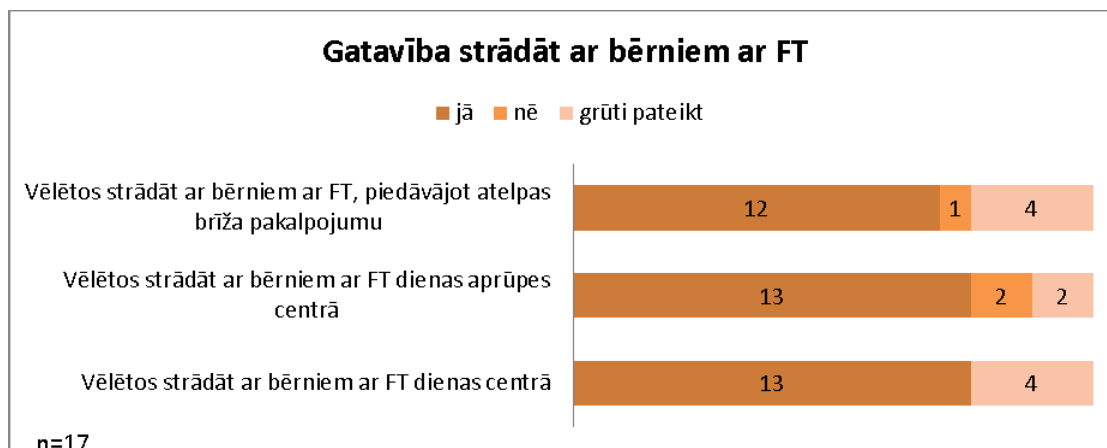

Attēls 6. BSAC darbinieku gatavība strādāt ar ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem.

Pieci iestādes darbinieki ir norādījuši, ka viņiem būtu nepieciešamas papildu apmācības šādu pakalpojumu sniegšanā. Kā nepieciešamo apmācību tēmas tiek minētas šādas - uzvedība, soda veidi un citu kvalifikācijas pilnveides kursi sava amata ietvaros.

Desmit iestādes darbinieki norāda, ka viņiem nebūtu nepieciešamas apmācības šāda pakalpojuma sniegšanā un trīs darbinieki nav pārliecināti / nezina, vai viņiem būtu nepieciešamas specifiskas apmācības.

Darbs ar bērniem ar funkcionāliem traucējumiem. Attiecībā uz darbu ar bērniem ar funkcionāliem traucējumiem – dienas centrā un dienas aprūpes centrā darbā ar šo mērķa grupu vēlētos strādāt 13 personas (no 17, kas atbildēja uz šo jautājumu), atelpas brīža pakalpojumu būtu gatavi sniegt 12 darbinieki.

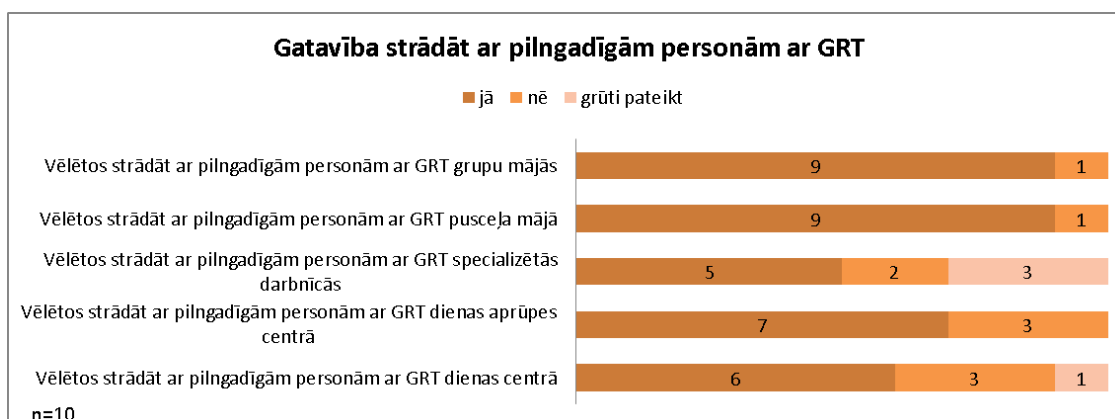

Attēls 7. BSAC darbinieku gatavība strādāt ar bērniem ar FT.

Darbam ar bērniem ar funkcionāliem traucējumiem apmācības būtu nepieciešamas pieciem iestādes darbiniekiem (no 17). Norādītās apmācību tēmas ir šādas: mērķagrupas – bērnu ar īpašām vajadzībām specifiskas zināšanas, saskarsmes spējas, citi aprūpētāju kursi kvalifikācijas celšanai.

Deviņi darbinieki norādījuši, ka viņiem speciālas apmācības darbam ar mērķa grupu nebūtu nepieciešamas un trīs darbinieki nezina / nav pārliecināti, vai viņiem būtu nepieciešamas specifiskas apmācības.

Darbs ar pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem. Attiecībā uz pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem grupu mājās un pusceļa mājās strādāt vēlētos deviņi iestādes darbinieki (no desmit, kas ir atbildējuši uz šo jautājumu), specializētajās darbnīcās vēlētos strādāt pieci darbinieki, dienas aprūpes centrā – septiņi darbinieki, dienas centrā – seši darbinieki.

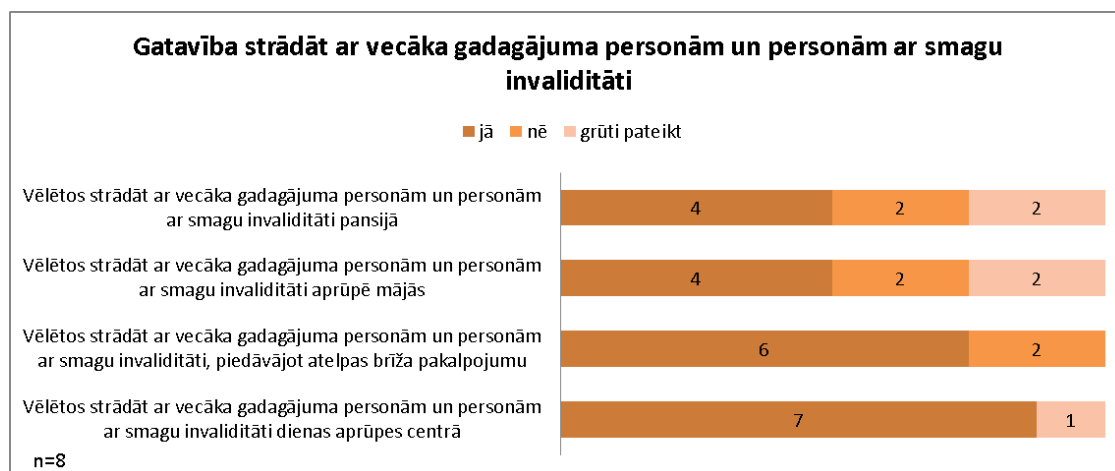

Attēls 8. BSAC darbinieku gatavība strādāt ar pilngadīgām personām ar GRT.

Darbam ar pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem speciālas apmācības būtu nepieciešamas trīs no desmit darbiniekiem. Norādītās apmācību tēmas ir šādas - saskarsmes prasmes un citi kvalifikācijas pilnveides kursi.

Trīs darbinieki norādījuši, ka apmācības darbam ar mērķa grupu nebūtu nepieciešamas un četri darbinieki nezina / nav pārliecināti, vai viņiem būtu nepieciešamas specifiskas apmācības.

Darbs ar vecāka gadagājuma personām un personām ar smagu invaliditāti. Attiecībā uz vecāka gadagājuma personām un personām ar smagu invaliditāti dienas aprūpes centrā vēlētos strādāt septiņi iestādes darbinieki (no 8, kuri atbildējuši uz šo jautājumu), atelpas brīža pakalpojumu būtu gatavi sniegt seši darbinieki, aprūpi mājās un aprūpi pansionāta būtu gatavi sniegt četri darbinieki.

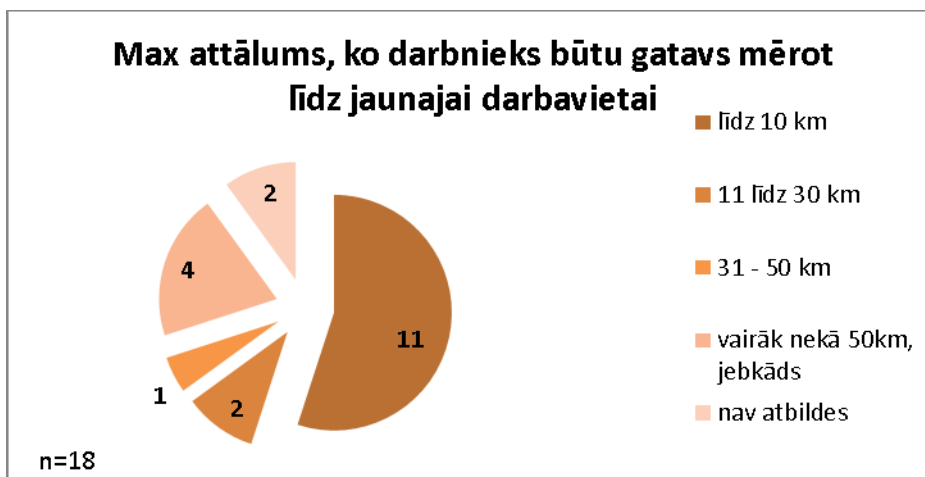
Attēls 9. BSAC darbinieku gatavība strādāt ar vecāka gadagājuma personām un personām ar smagu invaliditāti.

Darbam ar vecāka gadagājuma personām un personām ar smagu invaliditāti speciālas apmācības būtu nepieciešamas diviem no astoņiem darbiniekiem. Norādītās apmācību tēmas ir šādas - saskarsmes spējas un citi kvalifikācijas pilnveides kursi.

Trīs darbinieki norādījuši, ka apmācības viņiem nebūtu nepieciešamas un trīs - ka nezina / nav pārliecināti, vai viņiem būtu nepieciešamas specifiskas apmācības.

Attiecībā uz iespējamo nodarbinātību citā tematiskajā jomā un profesijā, papildus iepriekš minētajām – no iestādē strādājošajiem 18 darbiniekiem citā jomā būtu gatavi un vēlētos strādāt viens iestādes darbinieks, deviņi nevēlētos un astoņiem darbiniekiem šobrīd ir grūti pateikt. Tas darbinieks, kas ir norādījis gatavību strādāt citā jomā, kā iespējamo jomu norāda telpu uzkopšanu.

Attiecībā uz maksimālo attālumu līdz citai darbavietai, ko darbinieki būtu gatavi mērot, tas ir būtiski atšķirīgs. Nedaudz vairāk nekā puse darbinieku būtu gatavi ikdienā veikt līdz 10 km līdz jaunajai darbavietai.

Attēls 10. Maksimālais attālums, ko BSAC darbinieki būtu gatavi veikt līdz jaunajai darbavietai.

2. pielikums. Plānošanas semināros uzdotie jautājumi, ieteikumi un pārdomas

Šajā pielikumā apkopotas BSAC un pašvaldības uzdotie jautājumi, raisītās pārdomas un ieteikumi attiecībā uz turpmākas bērnu aprūpes plānošanu. Jautājumi tika identificēti plānošanas semināros 2016. gada 12. decembrī un 2017. gada 16. janvārī.

Attiecībā uz iestādes reorganizāciju **neskaidrie jautājumi** ir šādi:

1. Kādas ir prasības bērnu aprūpes modelim? Vai katrā dzīvoklītī obligāti nepieciešama virtuve?
2. Kādas plānotas prasības darbiniekiem? Kādiem un cik speciālistiem būs jābūt uz vienu grupu?
3. Kāda izglītība būs nepieciešamas darbiniekiem? Piemēram, izglītība sociālajiem aprūpētājiem, aprūpētājiem? Vai aprūpē varēs strādāt persona bez 1.līmeņa augstākās izglītības?
4. Vai ir iespējams iekļaut likuma grozījumos prasības personālam, paredzot, ka par aprūpētāju un sociālo aprūpētāju var strādāt arī, piemēram, skolotāji, mediķi, kas apguvuši kursus sociālajā darbā, izgājuši speciālas apmācības?
5. Vai aprūpētājs būs atbildīgs par ēdināšanu "ģimenē"? Kā tiks organizēta ēdināšana? Vai paliks centralizētais iepirkums ēdināšanas pakalpojumiem?
6. Vai tiks atbalstīta iespēja bērniem strādāt piemājas dārziņā, audzēt dārzeņus? Vai šādā gadījumā neradīsies pārratums par iespējamu bērnu ekspluatēšanu?

Attiecībā uz iestādes reorganizāciju un DI procesu identificētie **ieteikumi un pārdomas**:

1. Rekomendējams padomāt par to, kā ģimeniskai videi pietuvinātā bērnu aprūpes modelī paaugstināt arī tēva lomu, kā piesaistīt vīriešu dzimuma aprūpes darbiniekus, lai ģimenes modelis veidotos "normāls un veselīgs" un bērns varētu komunicēt ar abu dzimumu aprūpētājiem.
2. Sociālajā jomā trūkst cilvēkresursu, lai sniegtu individuālās konsultācijas. Nepieciešams domāt par to, kā motivēt jauniešus studēt sociālo darbu.

3. pielikums. Nepieciešamo apmācību saraksts BSAC darbiniekiem

Zemāk uzskaitītas iestādes identificētās BSAC darbiniekiem nepieciešamo apmācību tēmas ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu aprūpei, kā arī citu sociālo pakalpojumu sniegšanas gadījumā. Apmācību tēmas apkopotas pēc otrā plānošanas semināra 2017. gada 25. janvārī.

Darbā ar bērniem ārpusģimenes aprūpē:

- Bērnu uzvedības īpatnības
- Bērnu disciplinēšanas metodes
- Citi, neidentificēti kursi

Darbā ar bērniem ar FT:

- Zināšanas par bērniem ar īpašām vajadzībām
- Saskarsmes spējas
- Citi, neidentificēti kursi

Darbā ar personām ar GRT:

- Saskarsmes prasmes
- Citi, neidentificēti kursi

Darbā ar pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti:

- Saskarsmes prasmes
- Citi, neidentificēti kursi.